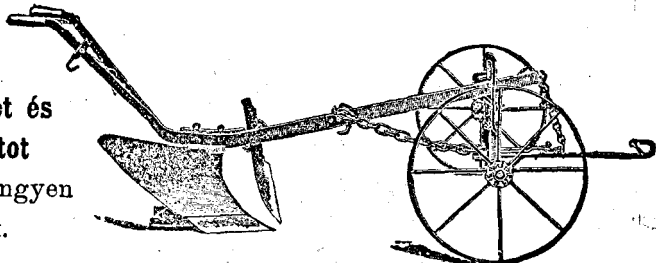

ERDÉLYI GAZDA

Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha
a hírneves és csakis eredeti „Bächer-féle egytetemes
aczel-ekéket és váltó hegyi ekéket
vásárolja.

A Bächer-féle ekék úgy könnyű súly, biztos járás, mint tartósság tekintetében
minden más gyártmányt felülmúlnak és tökéletes munkateljesítés tekintetében kiválóak.

Árjegyzéket és
áránlatot
készséggel ingyen
küldök.

Bächer Rudolf kizár. ekegyára raktára.

Magyarországi vezérképviselő: SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Nagymező-utca 68.

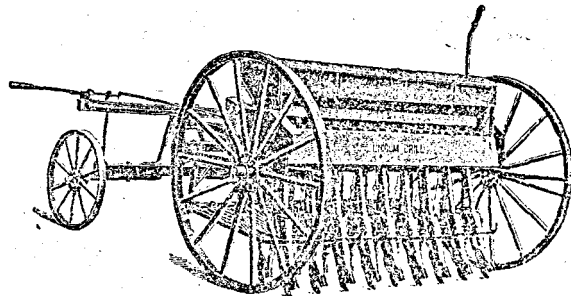
A Melichar-féle cs. és kir. szabadalmazott
„UNICUM DRILL“

(sík és hegyes talajnak)

sorvetőgép, úgy célszerű szerkezet, kevés vonóerősükséglet, pontos szabályozhatóság mint tartósság tekintetében valamennyi gyártmány között az első helyet foglalja el.

Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 év óta 23,000 „Unicum Drill“ vetőgép van forgalomban.

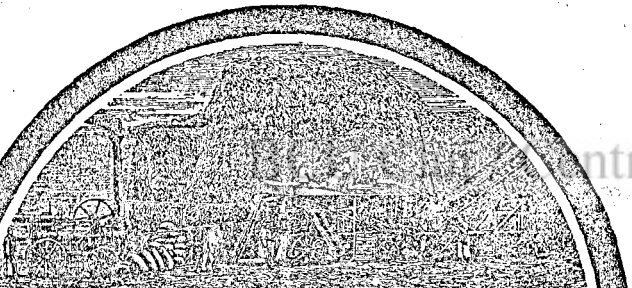
Ábrás leirással és árjegyzékkel ingyen szolgál:

Mielőtt vetőgépet vásárol, érdeklődjék gazdátársainál az „UNICUM DRILL“ iránt.

Melichar Ferencz, csász. és kir. szabadalmazott vetőgépgyárának raktára.

1266

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

BUDAPEST, Váci-körút 63. szám

által a legújabb árak mellett ajánlatnak

Szociális és gőzszélőgép-készletek 2 1/2, egész 12. lőerőig, szalmaszalók, járgány-cséplőgépek, lóhera-cséplők, tisztító-rosták, konkolyzók, kaszáló- és aratógépek, arénagyűzők, boronák, „COLUMBIA-DRILL“ legjobb sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsológák, daráló, őrlő-malmok, egytetemes aczel-ekék, 2- és 3-vastűs ékek és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

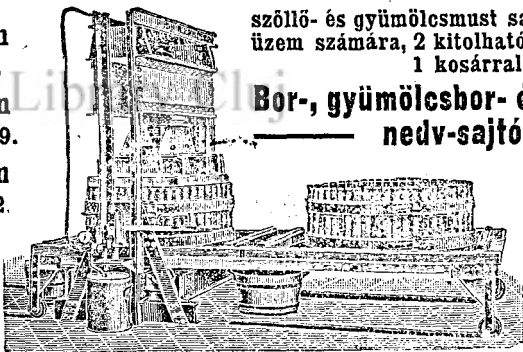

1242

Hydraulikus sajtók

Arany érem Szeged 1899.
Arany érem Budapest 1899.
Arany érem Pozsony 1902.

hydraulikus sajtóért. 1299

szőlő- és gyümölcsmust sajtolásra a nagy üzem számára, 2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat

kézihajtásra Herculesnyomó-szerkezettel, fa- vagy vastányérral.

Gyümölcs- és szőlő-örlőket, bogozógépeket

Gyümölcs-aszaló-készülékeket gyártanak és szállítanak jótállás mellett, mint különleges-séget a legújabb szerkezetben

MAYFARTH PH. és TA., BÉCS, II/1.

különlegességi gyár gyümölcsértékesítési gépekben.

— Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Megrendelések idejekorán kéretnek. —

ELSINGER M. J. és FIAI

BUDAPEST, IV., DEÁK FERENCZ-UTCA 3.

ALAPITVA 1831. Sürgőnycim: „ELSINGER BPEST, DEÁK-UTCA“. 46 KITÜNTETÉS

V I Z M E N T E S P O N Y V Á K

ELISMERT KITÜNŐ MINŐSÉGBEN.

KAZAL, GÉP, KOCSI, MAGGYÚJTÓ, ÉS REPCE-PONYVAK

ZSAKOK Tarpult, Rovátkás Drill, Vászonszék, kender varrással és varrás nélkül

(LEGOLCSÓBB MEGDÍZHATÓ BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS VIZMÉNTEB BATRAK, EBOKÓPENYEC, VIHARGALLÉROK)

Bessemer-festék

(védjegy üllő.)

1036. III.

Mindennemű vasszerkezetek, vas- és hullámbádogtetők, tartók, istálló-vasgerendák, kerítések, vaskapuk, vasablakok, gépek, lokomobilok stb. részére.

Legtartósabb mázolat rozsdá ellen.

Mint famázolat is kitűnő konzerválószerszer. Jobb, ellentállóbb és olcsóbb, mint minden olajfesték.

Ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

Megjelent! Megjelent!

Az egész continenfen nagy szenációt keltett felolvasás szövege, amelyet **Hairie Ben-Aiad** herezegnő Budapesten az Uránia színházban tartott: „A török nő élete a társaságban és a háremben“ címen.

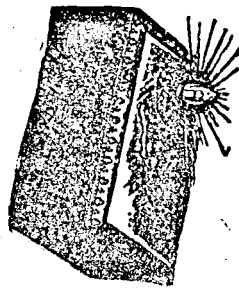
A szép herezegnő saját tapasztalataiból, oly képét adja ezen, európai szem előtt tilos dolognak, hogy ugy a felolvasása, melyet Bécsben a censura éle miatt egyes részében törölt, mint a könyv is, a melyet teljesen, a törlések nélkül adtam ki, bizonyára a kellő számú olvasóra fog találni.

A könyv ugyancsak német nyelven is kapható. Ára mindegyiknek 1.20—1.30 kor. ellenében franco expediálom.

Szilágyi Béla

könyvkereskedésében BUDAPEST, VI., Károly-körút 26.

1251

Figyelem!
 Árjegyzékek ingyen! Alapítva 1888.
**Villamos kézi-
 és zseblámpák**
 fényszóróval

turisták, vadászok, katonatisztek, föld-
 birtokosok, gyógyszerészek, droguis-
 ták, bányák, lelkészek, vidéki orvosok, utazók és ski-
 korcsolyázók részére, akkumulátorokkal és száraz batteriák-
 kal két-tíz órai égőképességgel.

Telefonok, távirókészülékek. Izzólámpák, indukciós appa-
 rátusok, világító elemek.

Neumann József Vilmos

elektrotechnikus 1290

WIEN, IX./4. Sechschimmelgasse 14. sz. Főemelet 12.

Az 1896-iki országos kiállítás alkalmával kitüntetve!

Telefon 439. szám.

Léber Gyula első erdélyi sodrony-
 szövetséget, kerítés és
 ruganyos acélsodrony ágybetétek gyára

Olcsó kerítések! Ajánlja minden e szakmába
 vágó munkáit, úgymint:
 kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek stb.
 bekerítéséhez

továbbá pince, padlás, felsővilágossági, magtár és
 éléskamra-ablakok rostélyzatát, majorsági udvarok
 sodronyfonattal való bevonását, áthányó rosták, szén,
 koks, kavics, porond válogatáshoz, szikrafogó cséplő-
 és egyéb gépekhez, sodrony ágybetétek (matracok)
 1168.

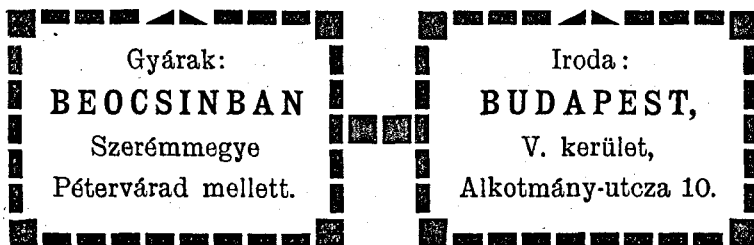
KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

gépfontait, dísz-kerítéseit és díszkaput,

Beocsini Cémentgyári Unió

Redlich, Ohrenstein és Spitzer.

Az 1896. évi ezredéves orsz. kiállítás
 egyedüli díszoklevél cémentgyártásért
 és számos más kiállításon első díjak.

ÉVI GYÁRTÁSI KÉPESSÉG:

800.000 mm. portlandcément, 800.000 mm. románcément.

Ajánlja Magyarországon, Ausztriában és a
 keleti dunatartományokban a legnagyobb
 és legkényesebb építkezéseknél kitűnő si-
 kerrel kipróbált gyártmányait, akármely
 — vasuti vagy hajóállomásra szállítva: —

Gyorsan vagy lassan kötő román-cémentet és
 mesterséges portland-cémentet, valamint hom-
 lokzat-diszítésnek és öntvényeknek nagyon al-
 kalmas cémentet, szép és egyenletes színben.

JÓTÁLLÁS:

A normallaknál 50%-al nagyobb húzási és nyomási szilárdságért.

Egyenlő súlyú zsákok és hordók.

1022.

Röck István, Budapest

I. BUDAFOKI-ÚT,

gőzgép-. gőzkazángyár, vas- és ércöntöde.

KÉSZIT

GOZGÉPEKET: fekvőket és állókat minden nagy-
 ságban, magasnyomású, compound-
 és triplexpanziós elrendeléssel; mint különlegességet szab.
 Röck-féle szelepes vezényművel és gyorsanjáró gőzgépeket
 dynamogépek hajtására; hajógépeket. ■ ■ ■ ■ ■

LOKOMOBILOKAT: kihúzható forr- és fűtőcső-
 ves kazánal. ■ ■ ■ ■ ■

GŐZKAZÁNOKAT: forralós-, sima- és hullámle-
 mezés fűtőcsövekkel; mint kü-
 lönlegességet: szabadalmazott Bánó-féle biztonsági viz-
 csöves kazánokat. ■ ■ ■ ■ ■

SZIVATTYUGÉPEKET: Worthington és más
 rendszerek. ■ ■ ■ ■ ■

VIZMUTELEPEKET és csatornázásokat. ■ ■ ■ ■ ■

GŐZMALOM berendezéseket a legújabb kivitelben.

TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEKET. ■ ■ ■ ■ ■

**TELJES HŰTOTELEPEKET ÉS JÉG-
 GYÁRAKAT** szabadalm. ammoniak rendszer szerint.

OLAJMALMI és olajgyártási berendezéseket. ■ ■ ■ ■ ■

HYDRAULIKUS SAJTOKAT különböző czé-
 lokra. ■ ■ ■ ■ ■

BORSAJTOKAT, emeltyűs, — hidraulikus — vagy
 motorikus üzemmel. ■ ■ ■ ■ ■

RÖCK ISTVÁN gép-kazángyára, vas- és ércöntöde **BUDAPEST.**

1029

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Ujabb mozgalom a kisbirtok tehermentesítése érdekében. <i>Éber Ernő</i>	331
Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai. XXXV.	323
Komlószáritás és a Linhart rendszerű komlószáritó	333
Népszerű közlemények az agriculturchemia köréből. <i>Dr. Donáth H. Géza</i>	334
Kormányintézkedések:	336
Vegyes közlemények.	
Szemle.	336
Hírdetések.	

Ajánlok:

muhamagot,
tarlórépamagot,
csibehurt,
paprikakölest,
pohánkát,
mustármagot.

Veszek:

biborheremagot és
tavaszi repcét

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPESTEN, VII. ROTTENBILLER-U. 33.

Ujabb mozgalom a kisbirtok tehermentesítése érdekében.

A szatmármegyei gazdasági egyesület áprilisi közgyűlésének határozatából fölterjesztést intézett a földmivelésügyi miniszterhez a kisbirtokosok tehermentesítése tárgyában és hasonló állásfoglalásra szólítja föl a gazdasági egyesületeket. A szatmármegyei egyesület kívánsága az, hogy

1. Az ország kormánya az adópénztárak útján folyósítson a szükséghez képest — esetleg az ingatlan teljes értéke erejéig terjedő 3 százalékos jelzálogos törlesztés kölcsönöket a kisbirtokos és földmives osztály részére, hogy ezzel azok terhei konvertáltassanak s meghatározandó évek alatt az adóközegek által az adósok ellenében közdók módjára kezeltessenek.

2. Hogy a kiscgazda — földmives és családja — megélhetéséhez szükséges 6 holdnyi ingatlan a végrehajtás alól kivonassék.

A szatmármegyei gazdasági egyesület ezen kívánságai kifejezésénél bizonyára a legjobb szándék vezette. Bizonyára azt is látja és fájdalommal látja, hogy a szatmármegyei kisbirtokosok az adósságok terhe alatt roskadoznak. Azt meg mi is tudjuk mindnyájan, hogy az elégedetlenség és az élet aránytalanul nagy terheivel való viaskodás a mi embereinket manapság vagy kivándorlókká, vagy szocialistákká teszi. Vagy elveszítjük a társadalom egy-egy munkását, vagy itthon marad a munkás, mint proletár és a mai társadalmi rend ellensége. Mindenesetre helyes dolog tehát, ha a szatmármegyei gazdasági egyesület is, más egyesület is éber figyelemmel kísérik a föld kisembereinek mindenféle viszonyait és különösen hitel- és eladósodási viszonyait. Még az is helyes és kívánatos dolog, hogy javaslatokkal álljanak elő és forduljanak az illetékes tényezőkhöz. De tanulmányozás és megfontolás után. Tanulmányozása után a viszonyoknak és megfontolása után a javaslatok kivihetőségének.

Az, amit a szatmármegyei egyesület kíván, nem új és nem is új adatokkal és érvekkel megokolt kívánság. A földtehermen-

tesítés kérdése az utóbbi időben sokat foglalkoztatta a közvéleményt és a törvényhozást is. 1902-ben *Barta Ödön* képviselő a pénzügyi bizottságban nagyszabású, részleteiben is kidolgozott tervet terjesztett elő, melyben közvetlen állami közbelépést kívánt és sürgetett. Ezt a tervet a bizottság több tagja és a földmivelésügyi miniszter is helyeselte. Barta előtt *Horánszky Nándor* vetette oda mint eszmét az állami konverziót. Barta után és nyomdokain haladva *Miklós Ödön* indirekt állami segítséget kívánt, *Bernát István* a hitelszövetkezetek konverziós tevékenységét. A pozsonyi országos gazdakongresszus is hozott határozatot a földtehermentesítést illetőleg. A szatmári indítvány tehát nem új. Legalább nem az lényegében. Megoldási módját illetőleg pedig nagyon is vitatható, már csak azért is, mert nem részletez, nem jelöli meg az akció végrehajtásához szükséges eszközök miként való megszerzését és nem határozza meg azoknak miként való fölhasználását. Véleményünk szerint tehát ezen indítványt így hasztalan fogadnák el a gazdasági egyesületek, mert ez nem hozná meg a kívánt megoldást, melyet mi is a kisbirtok tehermentesítésében látunk, még pedig talán leginkább a Barta-féle javaslat szerint.

De úgy látjuk mi, hogy mielőtt az állam ilyen, vagy más tehermentesítési tervet elfogadna, még várni akar. Valószínűleg megakarja várni a kedvezőbb financiát. Valószínűleg megakarja várni a magánhitelintézetek újabban kifejtett tevékenységének eredményeit. Bizonyára egy alapos teherstatisztika elkészültét is megvárja. Talán a társadalmi akció megindulását is várja. Ez a várakozó álláspontja bizonyára nem csupán patópáloskodás, ám mégis az idő és a föld elveszésével egyjelentőségű a rendkívül eladósodott kisbirtokosok részére.

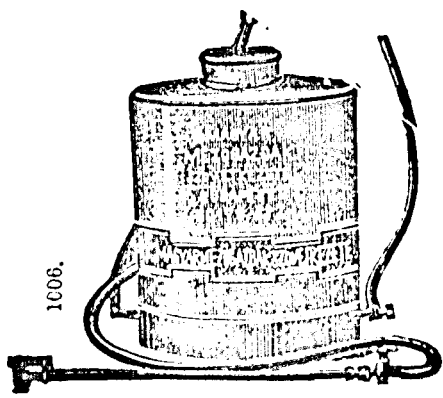
Azt sem tudjuk, hogy a magyar földbirtokon mennyi teher van; de azt még kevésbé, hogy az adósságteher mily nagy a kisbirtokon, hogy a föld értékével milyen arányban áll és hogy a kisbirtok jövedelmét milyen mértékben foglalja le az adósság és a törlesztés. Nincs statisztikánk, amely a hitelintézetek körén kívül álló ma-

Rézgálic, sublimált kénpor, dr. Aschenbrandt-féle bordói- és rézkénpor, raffiaháncs, juttafonál, metszőollók, ojtókések és ojtógummi-szalagok beszerzése végett forduljunk a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉHEZ

BUDAPEST, V. ALKOTMÁNY-UTCA 31. SZÁM / / / / / / / /

hol a szövetkezet cégével és védjegyével ellátott legjobb szerkezetű, hazai gyártmányú permetező is beszerezhető. Ara cégdugattyú tárcsatokkal 34 kor., B. jegyű öntött vasdugattyú tárcsatokkal 28 kor.

gánosok és jogi személyek jelzálogos kölcsöneiről akár az összes földbirtokot, akár csak a kisbirtokot illetőleg fölvilágosítást adhatna. Amit tudunk, az elég arra, hogy a földtehermentesítést kívánjuk, de a földtehermentesítés kerresztülviteléhez a terra incognita-kat föl kell előbb földözni. Azt megmutatja a statisztika, hogy a hitelintézetek jelzálogos kölcsönei hogyan növekedtek. 1866-ban a jelzálogos kölcsönök összege 119,585.455 forint, a produktív föld értéke körülbelül 2500 millió forint, a megterhelés aránya a föld értékéhez 5% volt. 1902-ben a hitelintézeteknek a földbirtokra eső jelzálogos kölcsönei 637,827.459 forintra rugtak, ami a föld körülbelül 4500 millió forint értékének (Wekerle, Fellner és Földes becsléseinek átlaga) 14%-át tette ki. De ez csak egy pislogó mécses, amely a valóságnak csak egész kis részét világítja meg. Mint mondtuk: a nem hitelintézetek részére főnálló jelzálogos kölcsönök nagyságát nem ösmerjük, pedig Fellner azzal együtt 31.7%-ra teszi a földbirtok megterhelési arányát. Ebből a statisztikából csak azt látjuk, hogy, ha egyenletesen oszlanék meg a jelzálogos teher, akkor 14% illetőleg 31.7% lenne az összes földbirtokon; de a kényszereladások nagy száma, a kisbirtok tengődése a tömérdek tönkrement kisgazda kivándorlása azt mutatja nekünk lesújtóan szomorú bizonyossággal, hogy az adósság elosztása a birtokokon nagyon-nagyon különböző és míg az egyikben a produktivitás fejlesztője lehet, nagyon sok birtokon az életműködést agyonnyomó teher. De ki mutatja, ki mondja meg, hogy mely birtokok azok? Kiket mentesítsen az állam terheitől, ha nem tudja, hogy kinek milyenek a terhei? Fogalmunk lehet nekünk a perifériákon arról, hogy az eladósodottság igen nagy és hogy a kisbirtokra különösen nagy teherrel nehezedik; de ha arra szólna föl az állam: mondjátok meg, hogy kiken kell segíteni, mondjátok meg, hogy mennyi pénz kell erre — micsoda feleletet adhatnánk?

Előttem van vagy hétszáz erdélyi község kisbirtokviszonyainak leírása. Szavahihető, komoly, önzetlen emberek: papok, tanítók, birtokosok, gazdatisztek gyűjtötték össze ezen adatokat. Névszerint megnevezhetném őket. De hiszen erre nincs szükség. Nem csudákat írnak ők le, hanem olyan állapotokat, melyeket mindenki észlelhet és észlelt, ha a falujában kérdezősködött. Nos, ezen adatok azt mutatják, hogy az eladósodás községek és kisbirtokok szerint 10%-tól 100%-ig is változik. A földérték 10%-ig eladósodottnak még bizonyára nem kell, a 100%-ig, vagyis a föld teljes értékéig eladósodottnak már bizonyára nem segít az állami intervenció; de

kell azoknak és segít azokon az állam közbelépése, akik ma 30—50—75% nyi adósságukért magos kamatokat fizetnek nagy törlesztési hányaddal, vagy magos kamatokat fizetnek törlesztés nélkül, vagy bármikor fölmondható kölcsönökkel a hitelező, sokszor uzsorás hitelező karmai között vergődnek. Ezeknek kell a teher könnyítését kedvező és általánosan körösztülvitt kölcsönkonverzióval eszközölni. De kik azok ez »ezek«? Barta Ödön és Miklós Ödön 40000-re teszi azoknak a kisbirtokosoknak számát, akik a tehermentesítésre rászorulnak, akik anélkül tönkremennek. Azt hisszük, hogy ez a szám ma sokkal nagyobb; de nem tudjuk, hogy 50,000-e, 100,000-e. Pedig ezt tudni kellene.

Mielőtt tehát a földtehermentesítést a kisbirtokon csak el is kezdené vagy csak el is határozná az állam, pontos és megbízható statisztikát kell készíteni az eladósodás mértékéről. Ennek elkészítésével nem szabad késlekedni és habozni. Minél részletesebb lesz ez a statisztika, annál hatásosabb lehet a működés. Nagy, nehéz és költséges munka ez; de a telekkönyvi hivatalok útján a társadalmi faktorok közreműködésével el lehet végezni nem is túlságosan hosszú idő alatt. Ennek a statisztikának az alapján azután hozzá lehet és hozzá kell látni a tehermentesítés munkájához. Akár külön létesítendő állami intézettel, akár csak az állam garantálásával: alacsony kamatlábú, törlesztéses, fölmondhatatlan kölcsönökkel kell az illetékek teljes elengedésével, vagy lehető mérséklésével konvertálni azokat a kölcsönöket, melyek ma drágaságuk, kedvezőtlen formájuk és nagyságuk miatt a gazdaságok prosperálását és a kisgazdák megélhetését teszik lehetetlenné. Az adósságokban fuldokló kisbirtokosoknak a mentőkötelet kell a tehermentesítéssel gyorsan odavetni és aztán a hitelszervezet reorganizációjával az újabb elmerüléstől való megóvás végett mentőövet kell kéznél tartani.

Eber Ernő.

Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai.

XXXV.

A köztevékenység mérve leginkább a közszükség jelentkezésének arányához viszonylik. Ezt tapasztaltuk 1901-ben az erdélyrészi állattenyésztési ügyének munkássainál is. Az 1900. évi kiállítás a haladást és ennek irányát minden kétséget kizáró módon megmutatta és így azok a tényezők, a melyeknek és a kiknek törekvése és munkássága a megállapított értékes eredményeket elérni segítették, pillanatnyilag elpihentek s bizonyára örömmel szemlélték a komoly célú csontosodott és életerőssé vált egyéni törekvések sikereit.

Egészben ez az irányzat jellegzi az 1901.

évi eseményeket. Aktiv beavatkozásra vagy erősebb felkarolására egyik-másik tenyésztési ügynek nem volt ugyan szüksége, de a régi nyomokat azért nem engedjük begyepesedni. Így az E. G. E. által már a múlt 1900-ik évben tervezett, de pályázók hiányában elmaradt tejelő versenyre az 1000 koronás pályadíj már az év első napjaiban — január hó 6-án — újra kifizetett. A pályázóknak ugyan ez év február hó 1-éig kellett volna jelentkezni, de tenyésztőink a részvételtől ismét vissza húzódtak, ezzel mintegy jelezvén, hogy ilyenféle versenyek rendezésére nem értek még meg nállunk a viszonyok.

Úgyanezen időben a tejről és a tejkezelésről igen tanulságos cikkek jelentek meg *Br. Kemény Józseftől* az E. G.-ban, másrészt ugyanekkor „követésre méltó példa” gyanánt tűzetesen ismertette *Monostori Károly* a magyar-óvári szarvasmarhatenyésztési egyesület létesülését, fejlődését és rövid idő alatt elért maradandó eredményeit.

Az eszmék termelése, érlelése és népszerűsítése tehát szünet nélkül folyt.

Más téren is forrtak az eszmék. Így Budapestten *Darányi I.* földmívelésügyi miniszter elnöke alatt országos értekezlet tartatott a hazai lótenyésztés fejlesztése és javítása érdekében. Ezen az értekezleten hazarészünk több nevezetes tenyésztője vett részt, míg itthon a szarvasmarhatenyésztés apostolai *Béldi László, Somogyi Albert* és *Sperker Ferenc* kezdeményezése folytán a magyar-erdélyi szarvasmarha-tenyésztést veszélyeztető áramlatok felsorolásával kimerítően indokolt elabórátumot szerkesztettek és azt *Br. Jósika Gábor* egyleti és szakosztályi alelnök vezetésével mellet február hó 4-én nagy küldöttség adta át a földmívelésügyi miniszternek.

A miniszter előzékenyen fogadta a küldöttséget és *Br. Jósika Gábor* szakszerű fejtegetéseit, átgondolt s az elabórátumban foglaltakat tömören előadó beszédét komoly figyelmére méltatva, válaszában kiemelte, hogy szívesen veszi a gazdák érdeklődését annál is inkább, mert maga is elismeri annak gazdasági fontosságát, hogy a szivcsabb s ellenállóbb hazai fajta eredeti tisztaságában fenn-tartassék és fejlesztessék; kijelentette továbbá, hogy az átvett memorandumban foglaltakat beható megfontolás alá veszi s kiváló erdélyrészi szakértőkkel bővebben is meg fogja vitatni, végül pedig biztosította a küldöttséget, hogy az erdélyrészi viszonyok és jogos érdekek iránt még akkor sem viseltethetnék több jóindulattal, ha ez ország rész szülőtte volna.

Természetes, hogy ez a fogadtatás és ígérlet a legmesszebb menő reményeket keltette fel az itteni tenyésztőkben, bahár mint tudjuk, a várt eredmény nem teljesedett be.

Az év további eseményeként említhetem, hogy *Ignác István* kezdeményezésére február hó 21-én megalakult a baromfitenyésztő-szövetkezet Kolozsváron. A szövetkezet programja figyelemre méltó volt és így a részjegyek jegyzéke is örvendetesen haladt. A működés megkezdéséhez szükségesnek vélt 1000 korona hamarosan összegyűlt és a telepberendezése, a fajbaromfiak beszerzése stb. kezdetét vette.

Az a remény táplált bennünket, hogy ez a régen vajudó kérdés megoldáshoz jutott, ez a reményünk azonban, mint tudjuk, nem teljesült.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király- tér, 7. sz. saját házában.

Botéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat fölmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Ártraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a botárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzsákok is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

(1007.)

Az állatkiállítási szakosztály csak pár ülést tartott, melyekben főleg belügyeit tisztázta. Mindenekelőtt azonban elhatározta, hogy kiállítást az évfolyamán nem rendez.

A városi tanács részéről mozgalom indított az iránt, hogy a kiállítási területtel a sétátér kibővítették s ehhez képest a kiállítási szakosztály felhívott a területéről való elköltözésre. Ennek az ügynek méltányos és a viszonyok mérlegelésével való elintézése foglalkoztatta a szakosztályt és így különösebb actiót kifelé nem folytathatott.

Az 1900. évi kiállítás tanulságai azonban bőnyagugul szolgáltak az állattenyésztési ügyek további fejlesztésére és így sem az egyesek, sem a testületek nem ültek tétlenül. Egymást követték a vidéki tenyészállatvásárok (Székely-Keresztur, Deés, Nagy-Enyed stb.) valamint a vidéki állatdíjazások, melyek némelyike, mint pl. az Apahidán *Hankó* Veres Károly, főszolgabíró által rendezett ilyenmű díjazás, járási kiállítássá nőtte ki magát és megszivlelendő tanulságul szolgált arra, hogy a járási főszolgabírák, ha kellő érzékkel bírnak a közgazdasági ügyek iránt és ha a vármegyei gazdabizottság által olyan odaadó támogatásban részesülnek, mint az említett esetben, főleg *Lészay* Ferenc vármegyei gazdasági előadó javaslatára ez történt: járásuk közgazdasági ügyein sokat javíthatnak.

Egészen véve tehát az év folyamán sok helyen felfedezhettük a kolozsvári kiállítások visszhangjait és így természetesen tanulságainak hatását is, tehát mint az előbbieknél, úgy ennek az évnek is meg volt a maga termése.

*

A következő év némileg mozgalmasabb volt. A kiállítási szakosztály még február hó 25-iki ülésében elhatározta, hogy a XIV-ik állatkiállítást megtartja, sőt kapcsolatban ezzel gép- és eszköz-, kertészeti- és gyümölcsészeti, országos jellegű baromfi- és méhészeti, valamint komló-kiállítást is akart rendezni.

Ez alatt azonban más oldalról megindult a mozgalom a székely kongresszus és a pozsonyi országos jellegű kiállítás rendezésére.

Ezek az országos jellegű mozgalmak aztán lekötötték hazarészünk vezérembereit s ezekkel együtt anyagi és szellemi erejét is.

Annyifelé a mi kis közönségünkben nem juthatott és így célszerűnek látszott a kiállítás rendezéséről lemondani, ami megtörténvén, a fent jelzett mozgalmak felé irányult az érdeklődés.

A székely kongresszuson hazarészünk gazdasági ügyei s ezek között az állattenyésztés fejlesztésének kérdései is tárgyaltak. Ma már látjuk, hogy ezeknek a kérdéseknek tárgyalásánál és azóta is a székelyföldi kirendeltség részéről alapul vétettek és felhasználhattak azok a tanulságok, melyek a mi kiállításaink nyomában keletkeztek. Bizonyos jól eső érzéssel említem ezt itt fel, miután a szakosztály 20 évi törekvésének ez is egyik érett gyümölcse, melyet remélhetőleg igazában a következő nemzedék fog majd teljes mértékben megbecsülni és értékesíteni.

A pozsonyi kiállításon hazarészünkben is megjelent néhány tenyésztő s főképpen ami javított hazai szarvasmarhánk keltett ott feltűnést, melyekről az akkori tudósítás következőleg emlékszik meg: „A vöröstarka fajta nagy képviseltetése mellett még erősebben föltűnt a magyar fajta kis képviseltetése. A kevés magyar marha közül is kiemelkedett azonban a *Sperker* Ferenc kollekcója, mely 4 bikából, 3 tehénből és 6 úszóból állt. Az a tetszés, mely eziránt a ritka szép kollekciónak megnyilvánult, megmutatta, hogy a

nyugati fajták nagyszerű megjelenése mellett s még Pozsonyban is elismerik a magyar kultur marhafajta szépségét és értékét.”

Ehhez a rövid jellemzéshez még csak azt teszszük hozzá, hogy ennek a kollekciónak tulajdonosa diszoklevéllel és az első tiszteletdíjjal lett kitüntetve.

Ezek mellett itthon a tenyészbizkavásárok és vidéki állatdíjazások mindenféle megtartottak s úgy a tenyésztők, mint a tenyésztési ügyek szószólói folyton haladtak céljuk felé, mely hazarészünkben nyilvánvalóan a mi kiállításainkon kialakult nézetek valószínűsítésében van.

Igy fejeződött be az 1901. és 1902-ik év, a céltudatos tevékenység sokoldalú nyilvánulása mellett és az ügy munkásainak reménytelő sikerei és buzdításai között.

(Folytatjuk.)

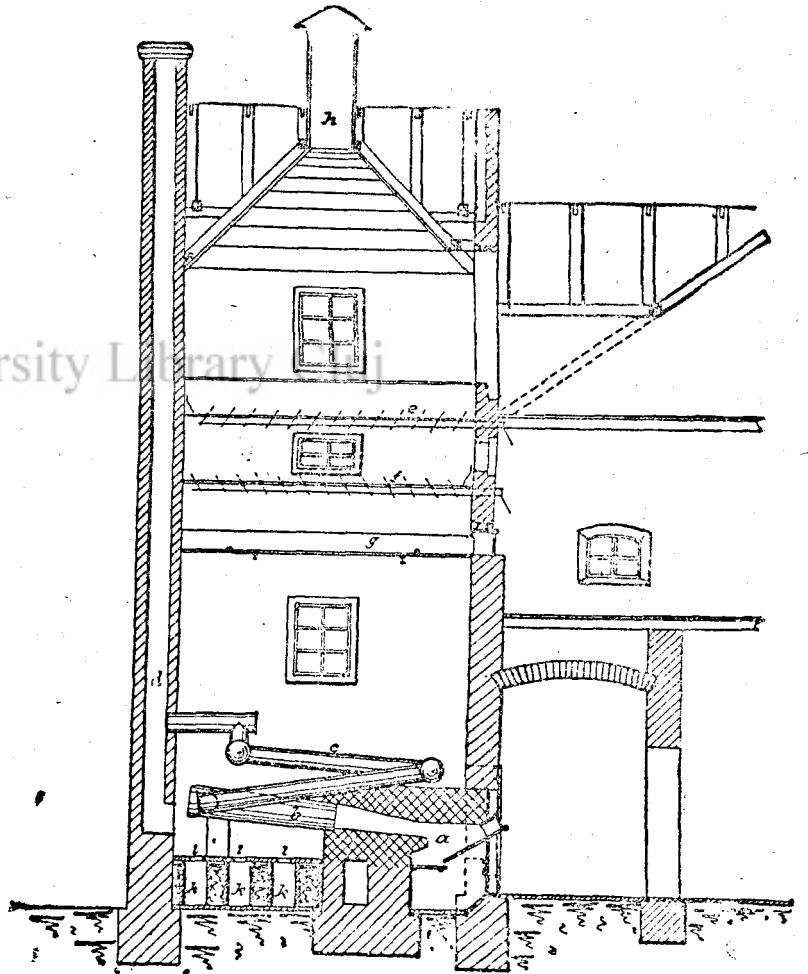
Komlószáritás és a Linhart rendszerű komlószáritó.

A komlótermesztés kiterjedésével karöltve a komlónak jobb, gondosabb száritására is mind nagyobb figyelmet kell fordítani. Különösen nekünk, Királyhágón túli természetőknek kell a komló jobb és gyorsabb száritását bevezetnünk, mert hiszen mi távol vagyunk a tulajdonképeni komlópiacoktól, nekünk tehát jó, finom, jól kezelt, gyorsan száritott, kifogástalanul zsákolt komlóval kell a piacon megjelennünk. Mind nagyobb figyelemmel kell lennünk arra, hogy a komlónak belföldi sörfőzők és komlókereskedők részére való eladásánál nagyobb mennyiségű „egalizált komlóárút” tudjunk szállítani. Ezt pedig mi komlótermelők csak úgy érhetjük el, ha arra törekszünk, hogy egyenletes, fajtiszta komlót nagyobb terjedelemben természetünk, olyanformán mint ahogy Dél-tirolban, a Sau völgyében történik, ahol középkorai, bőhozamú golding-komlót természetnek, melyet aztán a saazi komlókereskedők a legnagyobb áron kapkodják el. Ha aztán nagyobb terjedelmű, egyfajtájú komlósunk van, akkor minden józan természető részére kézenfekvő dolog, hogy terményét piacépessé kell tennie. Az ilyen termelő nemcsak jó ápolásban és munkálásban fogja a komlót növekedése alatt részésíteni, hanem a szedésnél is a komló szortírozásával okosan fog eljárni és ha gyorsan száritott, kifogástalan színű, piacépés komlót akar elérni, akkor különösen annak száritására kell a fősúlyt fektetni. A kisebb komlótermelőknek ezt szövetkezeti úton kell megtenniük. Semmi sem károsabb a komlótermesztésre nézve, mint a száritóberendezés hiánya, vagy annak kezdetleges alakja; a spórolás rendszere itt a legkevésbé válik be. Jó száritóberendezés nélkül nem lehet értékes piacépés komlót elérni.

Hogy megint visszatérjek a mi viszonyainkra, éppen nekünk Királyhágón túli természetőknek kell a komló jó és gyors száritására a legnagyobb súlyt helyeznünk, mert szép színű, egészséges komlót sokkal jobban fizet, szívesebben vesz meg és könnyebben vesz át a sörfőző és a kereskedő. Rossz színű, a magtár-

ban száritott, vöröseshalványnyá vált komlót csak jelentékenyen alacsonyabb áron lehet értékesíteni és bőséges mellett vagy egyáltalában nem, vagy csak nagyon olcsó áron veszik át. A szép zöld színű, egészséges komló mindig, még olcsó években is jó vevőkre talál és különösen a mi komlónk az, amely ha romlatlan, gyors és jó száritással természetes színét megtartotta, nagyon kedvelt és sörfőzők meg komlókereskedők által is szívesen vásároltatik.

A komlószáritók az utóbbi években nagyon megsaporodtak. A nagy kereslet folytán sok rendszer is keletkezett; a legkevésbé fel-le meg azonban tökéletesen céljának. Volt alkalmam megnézni, sőt működésben is látni a legkülönbözőbb komlószáritó rendszereket és be-rendezéseket Angliában, Bajorországban, Württembergben, Badenban, Elzászban, Csehországban, Stájerországban és hazánkban; miniszteri segélylyel tanulmányoztam ezeket és arra az eredményre jutottam, hogy viszonyaink között határozottan legjobb és lepraktikusabb a „Linhart rendszerű” komlószáritó, melyet minden komlótermelőnek a legmelegebben ajánlhatok. Linhart János gépgyárosnak Rakonitzban (Csehország) sokoldalú vizsgálódás és hosszú évek tapasztalatai alapján sikerült egy olyan szerkezetű komlószáritót kitalálnia, mely mindenütt kitűnőnek ösmertetett el. Ezt a száritót akarom itt leírni.

Fűthető komlószáritó ez, amelyet bármely magtárhoz, vagy bármily nagyságú épülethez hozzáépíthető. Az egész készülék áll egy fűtőhelyiségből és három száritó emeletes helyiségből. A fűtőberendezés tűzhelye kettős rostélyal ellátott készlet, miáltal a fűtőanyag lehető tökéletes elégését érik el. Egy, a falhoz erősített kerethez csavarokkal ferdén állított töltőszekrénybe lesz a fűtőanyag betöltve. A töltőszekrényvel egy síkban van a ferde, pálcából összeállított rostély. Ezen ferde rostélytól hátrább és lejjebb van egy másik rostély, amely forgóval van ellátva, hogy tisztítás végett kényelmesen ki lehessen venni.

Az a-val jelzett, tűzálló téglából épült

Teljes
MENYASSZONYI KELENGYE
minden ár és kivitelben
kapható.

Sárga Kristóf

fehérmű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

Minden fajtájú Szőnyeg, Linoleum,
Cocos és amerikai önműködő ablak-
roletták

!!! Sajt-vászon kapható !!!
1 méter 70 fillér

kályhából a lángok és a füstgázok egy ferdén elhelyezett, öntött vasból készült *kaloriférába* (b) mennek és ezután az egész fűtőhelyiségben többszörösen csavargó és a (d) kúrtóba futó (c) pléhfüstcsövekben cirkulálnak, miáltal a legnagyobb melegsúgárzó fölület képződik. A szükséges levegő az (z) csatornákon kerül le; ezek a csatornák a földalatt a (k) szűk csatornába ágaznak el és kisebb (l) nyílásokkal a fűtőcsövek alatt torkollanak.

A szárító emeletet két, redőnszerűen szerkesztett rámmal, (e) és (f) egy kitolható rámmal, (g) vannak ellátva. A komló először a felső (e) redőnyrámára lesz körülbelül 10 cm. magas rétegekben egyenletesen ráöntve. Ezek az (e) és (f) rámak néhány egymás mellett lazán fekvő pléhrácsból állanak, melyek hossz tengelyük körül forgathatók és egy különös mechanizmussal a vízszintes helyzetből a függőleges forgathatók át, minek következtében a pléhrácsok közt nyílások keletkeznek, melyeken keresztül a komló a felső (e) rámról a középsőre (f) eresztetik le, miközben egyúttal önműködőleg meg is fordítatik. Ez 1½—2 óra lefolyása alatt történik, míg ugyanis a komló egy kevésbé elfonnyad és és meggyözdök. Az eközben képződő vizgőzök a (h) gőzfogón távolodnak el.

A középső (f) rámán éppen annyi ideig marad a komló, mint a felsőn. Az alatt az idő alatt, míg a komló száradása a középső rámán történik, a felső (e) ráma újból friss komló mennyiséggel tölthető meg. A középső (f) redőnyös rámról a komló az alsó (g) rámrára bocsátatik le, hogy ott aztán a száradás befejeződjék. Ha aztán itt a komló a kívánt mértékben megszáradt, akkor a kihúzható szerkezettel a komló vagy direkt a padlóra fordítatik, vagy könnyen mozgó kis kocsi által a külső kezelőhelyiségbe vitetik. Utóbbi esetben a kocsi forgatható fenekük legyen, mely egy rugóra alkalmazott nyomással vertikális helyzetbe legyen hozható, ami által a komló lehull.

A fent leirt rendszerrel 10 cm. magas rétegben 1 négyzetméter területen 30—32°R. mellett 50—60 véka friss komló 24 óra alatt szárított meg.

A szénszükséglet a kész komló 1 köbméterenként cca 70—80 kg. A rendszer legnagyobb előnye az, hogy a komlónak három rekeszben való száradása egészen rendszeresen és gyorsan történik, anélkül, hogy az egész eljárás alatt forgatás céljából hozzá kellene nyulni, mert a komló a felső rámról a középsőre és a középsőről az alsóra való estében eléggé összekeverődik. Az egész szárítási eljárást egy munkás elvégezheti.

Ilyen komlószáritókat az 1904. év folyamán hazarésünkben is több helyen állítanak be; így Ábrahám Lajosnál Segesvárt, Jakabházi Gábornál és Jäger gyógyszerésznél Székely-Keresztúron, stb.

Ábrahám Lajos.

Népszerű közlemények az agricultur- chemia köréből.

Közlő: Dr. Donáth H. Géza.

I. A levegő.

A levegő és a növényélet. A levegő, víz és a talaj bizonyos ásványi alkotórészei általános tápanyagai a növénynek. A levegő a növény növekedésénél igen nagy szerepet játszik, amiről a következő kísérlet győz meg bennünket. Közönséges termőtalajt vagy pedig jó kertitalajt gyengén kiizzitunk, miáltal a jelenlevő humusanyagot és az összes szerves testeket teljesen szétromboljuk, el-

égetjük. Ehhez a kiizzított talajhoz hozzákeverünk szalmiákat, amely a lemért talaj súlyának $\frac{1}{3000}$ súlyrésze. Szalmiák helyett salétromot is használhatunk és azt egyenletesen szétkeverjük a talajban; evvel még nagyobb eredményeket érhetünk el.

Ily módon előkészített talajban a növény a csiraképződéstől kezdve egész a teljes kifejlődésig egészen normálisan nő meg, feltéve, hogy a nap világosságától nem fosztjuk meg és szorgalmasan öntözzük destillált vízzel vagy esővízzel, hogy a talajban kellő mennyiségű nedvesség legyen. Ily viszonyok között a kalászos növények bujában tenyésznek, mint ugyanoly mennyiségű humusos talajban.

Ezen kísérletekből világosan az tűnik ki, hogy a növény, a csirázástól kezdve egészen a levélhajtásig *táplálékának nagy részét környezetének levegőjétől veszi.* Hiszen a növény szerves testének felépítéséhez nem elegendő az a csekély mennyiségű nedvesség és szalmiák, a talaj pedig kiizzított és mindazonáltal a teljes megérés után a keletkezett szárazanyag mennyisége némelykor a talajba vitt mag súlyának száz- és ezerszerese.

A növény szárazanyaga felében tiszta szénből áll, a másik fele pedig a víz összetételéhez hasonló.

A földet környező levegőben csak egy szént tartalmazó vegyület van nagyobb mennyiségben és gázállapota miatt mindenütt jelen kell lennie. Ez a gáz ugyanaz, a mit ember, állat kilehel, a mi a szén, vagy a fa elégetésénél, a gyümölcs, must, sör és szesz cefre erjedésénél és más cukortartalmu folyadékoknál keletkezik. Még nagyobb mennyiségben fejlődik ez a gáz szerves anyagok rothadásánál és korhadásánál; sok helyen a természetben szabadon tör elő, vagy pedig félig kötött állapotban számos ásványvizben feltalálható. Ez a test a *szénsav*, a szén és oxigén vegyülete.

A szénsav maga szintelen, szagtalan gáz, a levegőben nem láthatjuk szabad szemmel, közvetlenül nem fedezhetjük fel, de kémiai uton rögtön felismerhetjük mézsvízzel, a melylyel egy fehér kristályos csapadékot ad, a mely nem egyéb, mint szénsavas mézsvíz. Ugyanaz a vegyület, a mely a természetben nagyon el van terjedve és egész hegységeket képez; tisztább válfajai a márvány, kréta, mézstufva. Azonkívül finoman eloszolva a talajban található fel és alkotó része a talajnak. Majdnem minden talaj gyenge savak hatására pezseg, ez a felszabaduló szénsavtól származik.

Földünket környező levegő gázállapotban levő test, melynek határozott súlya van és minden testre meghatározott nyomást gyakorol. Hogy ezen nyomást nem érezzük, azt annak tudhatjuk be, hogy testünk minden részében a legfinomabb nyílásokban és porusokban egyaránt feltalálható, szóval, hogy az eloszlás egyensúlyban van. Ha azonban ezt a légköri nyomás egyoldalulag megszüntetjük, akkor rögtön érezzük a levegőt szél, léghezam alakjában. A levegő 773-szor könnyebb a víznél és összsúlya körülbelül 105.000 billio métermázsa.

A levegő nem vegyület, hanem két egymástól teljesen eltérő gáznak keveréke. Ez a két főalkotórésze az *oxigén* és a *nitrogén*; ezeknek aránya a levegő bármely helyén ugyanaz. A levegő áll: 21° térfogat % oxigén 79° nitrogénből áll. *Az oxigén a levegő ugynevezett éltető alkotórésze*, a melynek nagy szerepe van a legtöbb kémiai folyamatnál. Belélegzve ez végzi a testben foglalt szénnek szénsavvá való elégetését; tisztítja a vért. A lélegzésnél a test széntartalmának körülbelül $\frac{1}{4}$ kgramja ég el majdnem 1 kg. szénsavvá; marhánál és lónál eléghető mennyiség 2 · 2½ kgra rüg, a mi jó táplálkozásnál 24 órán át 7—9 kg. szénsav termelésnek felel meg.

Ugyanaz a folyamat megy végbe a fa, szén, tőzeg elégetésénél is és csak addig éghet valamely test, a míg elegendő mennyiségű oxigén van jelen. A szerves testek elkorhadása is csak oxigén jelenlétében mehet végbe; a szerves alkotórészek mind

eltűnnek és visszamaradnak az el nem éghető hamualkatrészek, ez végeredményében ugyanaz, mintha az illető szerves testet gyorsan elégettük volna. A szilárd kőzetekre is romboló hatással van a levegő oxigénje, elősegíti a kőzetek szétmálását, átalakulását és a szénsav segítségével vízben oldható módosulatba viszi át.

A növényvilágra is nagy befolyással bír az oxigén. Néhány apró szervezettelű növényt kivéve, a többi növények nem nélkülözhetik az oxigént; lélekzésükre épp oly fontos az oxigén mint az állatokéra. Különösen nagy jelentősége van az oxigénnek a csirázásnál, a levélképződés előtt és utáni időben és a virágzásnál. A lélegzésekkel (oxigén be- lélegzés és szénsav kilehelés) párhuzamosan egy másik folyamat megy végbe a növényi testben, ugyanis a zöldrészekben a napsugarak behatása folytán beáll a szénsavassimilatio, vagyis szénsavfelvétel és oxigén kibocsátás. Erről majd későbbben részletesebben lesz még szó.

A levegő második főalkotórésze a *nitrogén*, hatása csak kivételes esetekben közvetlen az élő szervezetben vagy a kőzeteknél fellépő nagy kémiai folyamatoknál; szerepe inkább az oxigén higitásában nyilvánul, melynek hatását így mintegy gyöngíti hasonlóan, mint azt a vitriol olaj, vagy királyvíz higitásánál végezzük vízzel. Tiszta oxigénben az egész szervesvilág a legrövidebb idő múlva elégne és még a szervesvilág is másképpen alakulna. Gyuladasi betegségeket idézne elő a vérben és az összes állati szervekben és a halált siettetné, sőt némely fém, mint pl. a vas, ha csak egy ponton is a veres izásra volna felhevítve, sziporkázva égne el. A nitrogén meggátolja ezt a jelenséget; a természet mai állapota csakis úgy tartható fenn, ha a levegő összetétele a fenti arányoknak megfelel.

A nitrogénnek, elterőleg az oxigéntől csak igen kis mértékben van meg az a tulajdonsága, hogy más testekkel kémiai vegyületeket képezzen; nagyon közömbös test. Nagyon kevés növény tudja felvenni a levegőből, azt is csak bizonyos apró szervezetek segítségével. A növényi test felépítéséhez szükséges nitrogént tehát más formában kell a növénybe juttatni. Ujabbán sikerült a levegő nitrogénjét az elektromosság segítségével oly vegyületekké átalakítani, a melyek előreláthatólag a közel jövőben fontos nitrogéntrágyát fognak a mezőgazdaságnak szolgáltatni.

Ezek után láthatjuk, hogy a levegő a két főalkotórésze nem szolgáltatja a szükséges anyagot a fejlődéshez, úgyszintén mint tápanyagok sem szerepelhetnek, hanem ezekre okvetlenül más gáz- nemű testek vannak kiszemelve, a melyek szintén a levegőben kellő mennyiségben vannak elterjedve. Így a szénsav az a test, a mely a növény széntartalmát szállítja. Ez a vegyület nem egyenletesen van elfoglalva a levegőben, általában nagyobb ennek tartalma a magasabb rétegekben, a száraz föld felett, a városok közelében és végül nagyobb a forró égőv alatt, mint a mi közép hőmérsékletű vidékeinken. A levegő összes szénsav mennyisége 3150 billio kilo, a mely 860 billio tiszta szénnek felel meg tehát oly mennyiség, a mely elegendő hogy a föld összes növényzete szerves anyagának felépítéséhez szükséges szénmennyiséget néhány esztendőre szolgáltatassa. A nagy lélegzési folyamatok: állati lélegzés, égés, korhadás és rothadás, biztosítják azt, hogy a levegő közép szénsav tartalma lényegesen ne változzék, s így a növény által elvont szénsav mennyiség állandóan pótol- tassék.

A szénsav assimilatioja a levélzöld, a chlorophyll segítségével a napfény és hő behatása alatt megy végbe, erről számos kísérleti adat ad tanubizonyosságot. A talajrétegben levő humusos anyagok elkorhadásánál is fejlődik szénsav és ép oly jelentős a növény fejlődésére, akár csak a levegő szénsava; de nemcsak mint tápanyag bír az ilyen talajszénsav nagy jelentőséggel, t. i. az a kémiai

Szőlők rigolozását gőzekével

A gőzeke jelenleg megtekinthető munkaközben Alsó-Gáld, Krakko, Czolna, Sárd szőlőhegyeiben.

70 80 cm. mélyen, jutányos árban olvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

1297

Timár János
Maros-Szent-Királyt.

Felhívás

a magyar gazdaközönséghez

és gőzcséplőgép tulajdonosaihoz!

A mezőgazdaság terén a lóhere- és luczerna termelés, úgy a takarmány és az ezzel járó magtermelés is nagyon fontos tényezővé vált.

Nem csekély munkával és fáradtsággal jár a mag kidörzsölése és kitisztítása, miután annak kisméretű magja, aránylag nagy mennyiségű töredék, levélroncs és por közül kell kiválasztani. Kézimunkával igen fáradtságos és költséges, ezért fordult a gazdaközönség a géphez. Ez sikerült is kezdetben, hogy előbb a lóhere gubóit a rendes cséplőgéppel leverette, a szalmát és a töredékeket elválasztotta a gubóktól s a kiválasztott gubókat fedett helyre elrakta, ezután következett a kidörzsölése a magnak, az ismert Löhnert-féle dörzsölővel. Ezen művelettel egy ideig meg volt elégedve a T. gazdaközönség, de az igények fejlődtek s jobb módot, gazdaságosabb eljárást követelt. Sőt Amerikából és Németországból az egyesített lóhere-cséplő- és dörzsölő-gép, később a különálló (csak) dörzsölő-gép, a Locomobil- és cséplőgép közé lett felállítva, a mely eljárás a legjobb rendszernek mondható, de azért teljesen mégsem volt kielégítő.

Az egyesített lóhere-cséplők nagy tökebefektetést igényelnek és igényeltek, s mindennek dacára sok nehézséggel lehetett valami eredményt elérni, de tökéletes munkát vajmi ritkán, minek következtében sok helyen használhatatlanná vált a beszerzett gép.

A Locomobil- és cséplőgép közé alkalmazott dörzsölőgép, jobb hiányában, bevált ugyan, csakhogy itt két gépet kell egyszerre működtetni s a levert gubókat kosárral a cséplőgép alól kell kiszedni és elhordatni a dörzsölő-géphez, a mely művelet 5—6 embert vesz igénybe, az elhordással pedig sok gubópocsékolás- és elvesztés is áll elő, mindezekután a Locomobil is tulterhelve, magas göztartás

mellett intenzív tüzelést igényel és ez szintén figyelembe veendő különösen ott, hol a tüzelő-anyagot olcsón nem lehet beszerezni. egyszóval, a máig ismert lóhere-cséplés és dörzsölés nem tökéletes, sem nem gazdaságos.

Ez a körülmény indított minket arra, hogy a lóhere- és luczerna-mag kicsépelése és annak a tökéletes kidörzsölése körül felmerült és ismert hiányokat pótolva, egy egészen új szerkezetet kombináljunk össze, a mely a már meglévő gözcséplőgépekhez alkalmazva, tökéletesebb és olcsóbb s minden tekintetben előnyösebb munkát teljesítsen, a máig használatban lévő összes lóherecséplő- és dörzsölő-gépeknél.

Több évi fáradságos és költséges kísérletek megtartása és erős megfigyelések után sikerült egy oly lóhere-dörzsölőt szerkeszteniünk, a mely az eddig használatban lévő, ugy az egyesített, valamint a különálló dörzsölőket ugy egyszerűség, mint a munka tekintetében, magasan túlszárnyalja, *unikum* a maga nemében.

Mert:

1. *Egy különálló készülék*, a melyet bármelyik tisztító-szerkezettel bíró gözcséplőgéphez négy csavarral hozzá lehet alkalmazni és a dob-tengely jobb-felőli végéről hajtatni egy külön hozzáadott szijjkoronggal.

2. *Nem kell a gubókat kosárral hordani* a cséplőgépektől a dörzsölőgéphez és beadogolni a dobba, ez önműködőleg egy szállító csiga által történik a legnagyobb pontossággal és egyenletességgel.

3. *Meg van takarítva 5–6 embernek a munkadíja* és az áthordással járó gubópocsékolás és magveszteség

4. *Nem kell külön gépet hordozni a cséplőgép után*, a munka befejezése után kevés helyet igényel, a fenntartási költségek is csekélyek, mert a készülék két tengelye és ezek csapágái a legújabb gyűrűs-kenővel és olajfelfogókkal vannak ellátva, egyszeri kenés 2–3 napig elegendő.

5. *A dörzsölő-dobnak nincs fojtókészüléke*, mégis tökéletesen dörzsöl, mert oly szerkezettel bír, hogy a beömlő gubókat a dob belsejében alkalmazott terelő-lemezek egyenletesen szétosztják a megnagyított dörzsfelületbe, hogy teljesen kidörzsöltessék, a nélkül, hogy fojtani kellene, minek következtében a dörzsölő dob könnyen jár és soha nem dugul meg

5. *Az ugynevezett paternoszter szerkezetet teljesen mellőztük*, mert a gyakorlatban a gubók emelésére nem bizonyult jónak, különösen, ha nem kellő száraz a dörzsölendő anyag, összetömörül és megtömődik és a műveletet

fennakasztja, pótolja ezt egy szárnyaskerék, a dörzsölő-dob végén, mely a kidörzsölt anyagot a dobból kivonja és légáramlat segélyével felszállítja a töredékrosta fölé alkalmazott egy különleges lemez-rostára.

7. *Kétszer annyi munkát lehet elérni „Unikum“ fejtőkészülékünkkel*, mint akármelyik jelenkori lóhere-fejtőkkel, mert a fejtőfelület tetemesen nagyobb, a cséplőgép-dob, szalmarázó- és töredék-rosták, felületei nagyságához arányitva, nagyobb mérvű etetéssel is a levert gubókat kidörzsöli és a cséplőgép tisztító szerkezete el bírja választani a port és a pojvát a mag közül.

Az „Unikum“ lóhere dörzsölő készülékünk jóságáért és az 1—7. pontban foglalt tételekért szavatolunk.

Árak :

4 ló erős. 4	láb széles cséplőhez . . .	1325 kor.
6 „ „ 4 1/2	„ „ „ . . .	1350 „
8 „ „ 5	„ „ „ . . .	1375 „
10 „ „ 5 1/2	„ „ „ . . .	1400 „

Simonffi István,

gépgyáros.

Török Árpád,

gépész.

tulajdonsága, hogy számos tápsóknak oldószere, a melyek másképen nem szívódhatnak föl a gyökerek segítségével.

Ama tény, hogy a növény a környezetének levegőjétől elvonja a szén-savat és azt testében feldolgozza, annyival is inkább fontos, mert ez által van megadva a lehetőség annak, hogy a magasabb rendszerű állatok megéljenek a föld felületén. Kísérleti adatok bizonyítják, hogy oly levegőben, melynek szén-savtartalma térfogatának $\frac{1}{1000}$ része, az ember egészségére határozottan ártalmas. Istállók levegőjében annak tartalma legfeljebb 3—4 ezredrésznnyire emelkedik.

Ammoniak és salétromsav mint növényi tápanyagok. Mint fentebb láttuk, a növényi táplálkozására elegendő $\frac{1}{3000}$ s. r. szalmiák és hatása meglepő, különösen a gabonaféléseknél és pflneműeknél. Ha parallel kísérletezést végezzünk pl. rozsral, akkor a szalmiákmentes talajban — vagyis a kiizzított talaj — a növény roppant silány, alig nő meg és roppant rossz termést ad, akárcsak mintegy trágyázatlan homoktalajban, ellenben a szalmiákkal beoltott talajban a terméstöbblet meghaladja némelykor a százszorost.

A szalmiák sókinézésű test, kristályos szerkezettel és teljesen szagtalan, ha azonban összekeverjük mésszel, akkor annak lényeges alkotórésze az ammoniak gázállapotban elillan, melynek átható, szúrós, könnyezésre ingerlő szaga van. Ez ugyanaz a szag, a mit a gazda istállók közelében érez és a mely az istállótrágya rothadása folytán keletkezik.

A salétromnak hatása ép oly kitűnő, akárcsak a szalmiáké, vagy ép oly fontos tápanyaga a növénynek. Itt a fontos alkotórész a salétromsav.

Termékeny talajban ez a két tápanyag igen gyakran egymásba átalakul. Míg a talajban a rothadás folytán ammoniak keletkezik, addig ez a talaj felsőbb részein a levegő oxigénje folytán átalakul salétromsavvá, ugyszintén a salétromsav a talajnedvesség által átalakul ammoniakká.

A talaj salétroma is apró szervezetek segítségével keletkezik, különösen nagy mennyiségben, laza, könnyen szellőzhető humusos és meszes talajban magasabb hőmérsékletnél. Nálunk csak nyáron kezdődik, míg Egyiptomban és a forró égöv alatt óriási mennyiségben. A nyers keletindiai salétromot salétromtisztítóban raffinálják és különösen puskaporgyártásra használják. Különösen hatalmas rétegben képződik a salétrom Chilében, innen a neve chilisalétrom, ezt használják különösen a mezőgazdaságban műtrágyául.

Ugyancsak ehhez hasonlóan keletkezik az lazán összefüggő istállótrágyadombokon is. Mindkét esetben először ammoniak képződik, a mely a levegő oxigénjének hehatása folytán átalakul salétrommá.

Az ammonia nitrogénből és hidrogénből, a salétromsav ezenkívül még oxigénből áll. A nitrogén mindkét testben meg van és csak ez végzi azt a nagy hatást a növény fejlődésére. Ezek szolgáltatják sorban az u. n. nitrogén tápanyagot, míg a levegő nitrogénje direct tápanyagúl nem szolgál. **Pontos kísérletek eredményei azt bizonyítják, hogy a növény a szükséges nitrogén tápanyagot, különösen salétromsók alakjában veszi föl.** E mellett szól ama tény is, hogy könnyű, átjárható talajban az ammoniak mily könnyen alakul át a jelenlevő levegő oxigén hehatása alatt salétromsavvá. De legujabb kísérletek a mellett szólnak, hogy az ammoniakot a levegő szén-savának hatása

folytán, mint szén-savas ammoniakot a levelek segítségével veszi föl a növény és így a szerves anyag visszaképződésében részt vesz.

Egy holdnyi területen szükségelt nitrogén mennyiség akár ammoniak, akár salétromsav alakjában, kitesz legalább 80—100 kg; kalásznövény nitrogén tartalma 60 kg., míg a répáé 120—160 kg., és végül a lóhere és luczernaé 160—200 kgra is felrúg. Ezen szám adatokkal szemben a talajba futó esővíz salétromsav tartalma oly csekély, hogy alig tesz 1 kg-ot egy millió kg. esővíz. Ez egy holdra átszámítva, alig tenne ki 6—8 kg. nitrogént, pedig amint láttuk, legalább 80—100 kg.-ra van szükség. Ehhez járul azonban, még az a nitrogén tápanyag, a mely, különösen nyári hónapokban a harmat folytán lecsapódott vízmennyiségben foglaltatik. Ezenkívül azon mennyiség is, melyet a nedves talaj a levegőből absorbeál, továbbá a melyet az élő növény a levelek segítségével direct a levegőből elvon. Azonkívül bizonyos mikroorganizmusok életnyilváníása folytán légköri nitrogén visszatartatik a talajban, másféleségek által pedig felszabadul a nitrogén.

A méhek tápláléka.

A méhsalád összes egyedeinek legfontosabb tápszere a méz. Az a körélmény, hogy a méhek több mézet gyűjtenek, mint amennyi táplálkozásukra elegendő, nem azért van, hogy e fölösleggel az embernek tegyenek szolgálatot. De ösztöne a méhnek a folytonos gyűjtés s az ember okszerű kezelés és bánásmóddal növelheti a mézkészletet s akkor az a fölösleg, amely a méhektől elvehető, ez a méhész fáradságának díja.

A méh azonban nemcsak mézet termel. Szándékosan mondottuk „termel”, mert tévedés azt hinni, hogy a méh a mézet gyűjti. A méz természetben készen seholsem fordul elő. Hanem a méh gyomrában alakul mézzé mindaz, amit a méh e célra gyűjt onnan, ahol a nyers anyagot találja.

Ilyen méhlegelő a virágok kelyhe, a nectáriumok, a mézharmat, továbbá a gyümölcs- és fenyőfákon élősködő paraziták, a pajzstetvek ürüléke. Sok oly növény van, melynek levelein is találunk nectáriumokat, amelyek édeses anyagot választanak ki, csupán azért, hogy magukhoz csalogassák a hangyákat, melyek azután (quasi viszontszolgáltatul) e növényeken élősködő tetveket kipusztítják.

Az e fajta nectáriumokat is fölkeresik a méhek, hasonlólag gyűjtve azokból is a méz előállítására szükséges cukoranyagot. Mind ezen cukortermő helyekről gyűjtött cukor rendszerint nádcukor (saccharose), mely a méh nyálával érintkezve, az invertáció vegyi folyamatán megy át s csak azután jó erjedésbe, hogy a kaptár hangyasavas levegőjének hosszabb időn át kitétetvén, mézzé alakuljon.

A méhek a mézet első sorban saját céljaikra termelik. Ámde a mézen kívül szükség van a kaptárban egyéb tápanyagra is. A méz, mint szénhydrát (C, H, O), nem elegendő a méh táplálására. Mint minden felsőbb rendű szervezet, úgy a méh is megkívánja a nitrogént, melyet a fehérjefélékben (H, O, N, C, S)

talál meg. A fehérjefélék 16% minimális nitrogéntartalma feltalálható a virágporban (himporban), melyet a méhek, különösen ha arra alkalmas idő van, igen szorgalmasan gyűjtenek.

Fehérjefélékre különösen a fiasításnak, mint fejlődő organizmusoknak, továbbá a dolgozóknak, mint igen nagy physical munkát végző egyedeknek van szükségük.

A dolgozók a fiasítás részére mézből, virágporból és vízből készült pépszerű táplálékot készítenek, melyet előbb félig megemésztenek s csak úgy helyezik a fiasításos sejtekbe. A fejlődő anyacicat ugyanily táplálékkal látják el, csak hogy ez sokkal finomabb, intenzivebb.

Igen fontos tápanyag tehát a víz is a kaptárban. A víz oldó hatásánál fogva úgy az emésztést, mint a méz kiválasztását segíti elő. Némelyik méz (mint pl. a repcéről és mézharmatról származó) igen hamar jegecesedik; a kristályosodott mézet a méh víz nélkül képtelen tápanyag gyanánt felhasználni. Azért, különösen télen, a vízhiány gyakran egész családok pusztulását vonja maga után. Nyáron, vagyis még a méhek kijárhatnak, nem kell vízhiánytól tartanunk, mert a méhek maguk gondoskodnak a vízszükségletéről.

De ilyenkor is jobban kedvelik az állott, mint a friss vizet. A méh iszik trágyaléből is, mert ebben szerves anyagok, különösen sók vannak feloldva. És e sók segítenek a méh emésztési folyamatának előmozdításán. Mert, hogy a méhnek szüksége van bizonyos mennyiségű sóra, mutatja azon körélmény, hogy a közönséges konyhasót is gyakran fölkeresik. Itatásukra (nyáron) jobb, ha állott vagy sós vizet használunk.

Ha a méhész azon kényszerhelyzetbe jut, hogy méheinek táplálékát pótolni kénytelen, úgy különösen ügyelnie kell arra, hogy a tápanyagul beadott anyagok vegyi összetétele lehetőleg megfeleljen a méh által gyűjtött anyagok vegyi összetételének.

A mézet pótolhatjuk kandisz-cukorral, mely az iparilag előállított cukrok közül a legtisztább. A közönséges nyers cukroknak még legraffináltabb fajai is sok oly anyagot tartalmaznak (hamut) melyek a méhre nézve károsak.

A virágport pótolhatjuk finoman őrölt liszttel. Azonban legjobb a kukoricaliszt, melyet a lépbe hintünk akkor, midőn virágport nem gyűjthetnek.

A víz pótlása, mint mondottuk, csakis akkor szükséges, midőn a méhek a kaptárból ki nem járhatnak. A családoknak vízzel való ellátására kitűnő szolgálatot tesz az u. n. Ziebolz-féle itató üveg, mely a méhészre nézve megbecsülhetlen.

A mézen, virágporon és vizen kívül a méhek gyűjtenek még egy gyantánemű anyagot is, mely azonban nem táplálékul szolgál. E ragasztó anyag arra való; hogy evvel a méhek a kaptár legparányibb hézagait, repedéseit betapasszák, hogy a téli hideg, a méheknek e nagy ellensége, a kaptárba be ne hatolhasson.

Győry Elemér.

„AGRARIA” magyar gépforgalmi részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság
resiczai mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen tégelyacélekefej.

Páncélacél-kormánylemez.

Magasított azél-ekefej.

Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Rövidített leveleim: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgőnyeim: „Agraria” Budapest.

Tiszta acélananyag
s a j á t
hámorainkból.

1238

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetők.

Ekegyártás terén legelső-rangú magyar gyártmány, felülmúlja meg a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

KORMÁNYINTEZKEDÉSEK.

A gyümölcsértékesítés érdekében.

A földművelésügyi miniszter az alábbi leíratot intézte a gazdasági egyesületekhez s annak tartalmára fölhívjuk gyümölcsstermesztő gazdáink egész figyelmét is:

51031
IX./2. 904. szám.

A gazdasági tudósítók, valamint a szakközegek jelentéseiből arról értesültem, miszerint — dacára a tartós szárazságnak — az ország legtöbb vidékén nagyobb gyümölcsstermesre van kilátás.

Tekintettel azon körülményre, miszerint consularatusaink jelentései szerint évben a külföldön is elég jó gyümölcsstermes mutatkozik, nem kis gondot fog okozni ez évben a hazai gyümölcsstermes kellő értékesítése.

Hogy ezen irányban a termelő közönségnek segítségére lehessenek, intézkedtem egyrészt az iránt, hogy a kisgazdáknak a nyers állapotban el nem adható gyümölcsfeleslegeik feldolgozására állami szeszfőző kazánok, aszalók, ciderekészítő malmok és sajtók bocsáttassanak ingyenes használat végett rendelkezésükre, hogy így hosszabb ideig nem tartható csontmagú gyümölcsnek egy része, főleg pedig a selejtese, feldolgozás útján legyen értékesíthető és így annak nagy tömege a piactól elvonatván — a finomabb és jobb minőségű gyümölcs árára a piacokon nyomást ne gyakoroljon.

Ezenkívül a consularatusok útján a legelterjedtebb külföldi lapokban figyelmeztettem a kereskedő közönséget a magyarországi nagy gyümölcsstermesre azzal, hogy ez irányban bővebb tájékoztatás végett az országos gyümölcsészeti miniszteri biztoshoz fordulhatnak.

Intézkedtem továbbá, hogy a nevezett miniszteri biztos ez évben is nyilvántartást vezessen úgy az ország egyes vidékein található nagyobb gyümölcskészletek és azok eladásáról, valamint a magyar gyümölcsöt kereső külföldi vevőkről is.

Végül nem ajánlhatom eléggé főleg a nagy és középbirtokosainknak, hogy téli gyümölcsstermesük javát ne adják el öszszel azonnal, hanem igyekezzenek abból minél többet téli és tavaszi eladásra megfelelő helyiségekben, főleg pedig gyümölcskamarákban eltenni és eltartani.

Miután ily alkalmas gyümölcseltartó helyiségekkel a legtöbb gazda nem rendelkezik, továbbá ilyenek építésére a kellő szakismerettel kevesen bírnak, a különböző terepviszonyokra alkalmazható és olcsón előállítható gyümölcskamarákról terveket és költségvetéseket dolgoztattam ki, amelyek a gyümölcs leszedésére és eltartására vonatkozó részletes szakzerű útmutatással ellátva az országos gyümölcsészeti miniszteri biztostól levélben tett megkeresésre ingyen fognak az érdeklődőknek megküldetni.

A gyümölcs-földolgozó gépek kikölcsönzése.

A gyümölcsértékesítésnek előmozdítása céljából egyes oly községeknek valamint szövetkezeteknek, melyek a folyó évben nagyobb gyümölcsstermes várnak és azt friss állapotban kellő áron értékesíteni nem tudják, másrészt pedig anyagilag nincsenek abban a helyzetben, hogy gyümölcs-földolgozó gépeket maguk beszerezhessenek, hajlandó vagyok a rendelkezésemre álló Simon-féle ciderekészítő és Mabilé-féle almabor-sajtók, valamint Ryder-féle vándor aszalók, nemkülönben Győry-féle talyigára szerelt szeszfőző készülékek valamelyikét 3—6 heti használatra ingyen engedélyezni, ha ez iránti kérvényeiket folyó évi július hó 31-ig hozzám beterjesztik.

Ez alkalommal megjegyzem, hogy a kikölcsönzött készülékeknek szállítási költségeit érdekelte községek vagy szövetkezetek tartoz-

nak viselni, valamint továbbá azt is, miszerint ezen szeszfőző készülékek borseprő és szőlőtörköly lefőzése céljából nem engedélyeztetnek.

Ezen szállítható és csak használatra átengedhető gépeken és készülékeken kívül, hajlandó vagyok szilva-termő községeknek mintegy 600 korona értékű Casenille-féle aszalókat teljesen ingyen, örök tulajdonukba bocsátani, ha ily aszalónak mintegy 200—300 koronát tevő fölépítési költségeinek viselését elvállalják és annak használatára vonatkozó hozandó szabályzatukat hozzám felterjesztik.

Budapesten, 1904. évi június hó 7-én.

M. kir. földművelésügyi miniszter.

VEGYES KÖZLEMENYEK.

Szemle.

Magyarország munkásnépe ismét forrongásban van! A szocialisták, hogy eredménydúsabban tudjanak működni, úgy az ipari, mint a mezőgazdasági munkásosztálynál a bérharcot vitték be.

Ezekkel a riasztó szavakkal hívja föl az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a gazdaságtársadalom figyelmét egy közelgő veszélyre. Tudjuk nagyon jól, hogy a szocializmus tanai a földművelő nép és különösen a munkások közt nagyon elterjedtek az utóbbi években, tudjuk, hogy ilyenkor az aratás küszöbén a szerződésbe nem tartása valóságos Damokles kardja a gazdák feje fölött. Nálunk ez a veszély és ez a baj *ma még* nem olyan imminens, mint túl a Királyhágón. Hogy ne is legyen olyanná, nagyon kívánatos, miszerint munkaadó gazdáink megszívleljék és kövessék az OMGE-nek azon fölhívását, hogy ne csak a munkások részéről követeltessék meg a szerződési kötelezettségek pontos betartása, hanem a *munkaadók által teljesíteni tartozott kötelezettségek is a legpontosabban betartassanak*, nehogy oly vád merüljön föl, hogy csak a munkások részéről kívánatik a szerződés betartása, míg a munkaadók szerződéses kötelezettségeik alól kibujnak. Bizonyára gyakorlati tapasztalatok alapján mondja az OMGE: az 1898. évi II. t. c. amely a munkaadók és mezőgazdasági munkások közötti jogviszonyt szabályozza — megadja a módot arra, miszerint a munkások túlságos követeléseit ellen védekezhetünk; ámde sajnos, maga a gazdaságközönség egy része nem tartja meg a törvényt és az ezen törvény alapján létrejött szerződéseket; pedig a szocialistikus mozgalmak ellen csak úgy tudunk védekezni és a gazdaközönség a maga igazát csak azon esetben fogja követelhetni, ha viszont ő maga is a szerződés szentségét minden viszonyok közt fentartani fogja.

A földművelésügyi miniszter a gazdasági tudósítók jelentései alapján most teszi közzé a mezőgazdasági állapotáról és a vetések állásáról szóló jelentését e hó 15-éről. A jelentés örömmel emeli ki, hogy a várva-várt eső bekövetkezett és az ország legnagyobb részében megjavította a vetések állását. Sajnos azonban, nem is gondolhatunk arra, hogy a tavalyi termést elérjük. A jelentés *gyenge közepes termést* helyez kilátásba és a *búza* termést a tavalyi 44-08 millió métermázsával szemben *34 millió* métermázsára becsüli. A mi 10 millió métermázsa, vagyis 23 százalékos csökkenésnek felel meg.

A kár főokánál — bár sújtó hatása inkább a régebben mult hetekre terjed vissza — mindegyre megmarad a tülkorán jött s hosszú ideig tartott szárazság, mely bár e hó első felében egy-egy áldásos eső szakította meg, első sorban lett idej termésünk megapasztója; míg a rozsda, mely a száraz, széles időhöz szegődött kártékony munkatársul, nő és fejlődik, fokról-fokra kapaszkodva.

Az őszi búza minőségének javulására a június első felében beállott és néhol elég bő csapadék folytán kilátás volt. Különösen az Alföldnek nagyobb felében és a Királyhágón túli részeken.

A búzatermes, ha már nem rosszabbodnának is a kilátások, magban keres 23% al kedvezőtlenebb és szalmában, ha nem több, legalább is ennyi a különbözet.

Legalább 5.64 métermázsa termés a következő vármegyékben várható: Brassó, Csik, Fogaras, Nagy-Küküllő és Nagy-Szeben vármegyékben; kat. holdanként 5—5.64 métermázsa közötti termés várható: Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Maros Torda és Szolnok-Doboka vármegyékben; 5 métermázsán aluli termésre számít: Háromszék, Hunyad, Kisküküllő, Kolozs Torda Aranyos és Udvarhely vármegye.

Az őszi rozs és kétszeres vetések se nagyon romlottak, de nem is sokat javulhattak, mert nagyobb részben már túl voltak a virágzáson. Hogy a rozs a búzánál jobban bírta az őszi szárazságot, az kétségtelen; ennél fogva szalmatermése is kedvezőbb a búza szalma termésénél.

Az őszi árpát is megviselte a hosszantartó szárazság, bár nem annyira, mint a tavaszt, a mely vetés nagyobbára alacsony, rövid szárú és kis kalászu. Aránylag véve a legjobban áll a tavaszi árpa a Duna bal- és jobbpartján és leggyengébben a Tisza jobbpartján és a Királyhágón túli részeken.

A kalászos vetemények között a szárazságot és szárító szeleket a tavasz elején közbejött hidegebb éjelekkel a legjobban megsínylette a zab, a mely még ma is igen gyenge és alacsony, noha több vidéken már zászlóját is kihányta. Jó formán kivétel nélkül alig közepes, illetve kis közepes, sőt néhol egészen gyenge a vetés és szemben a mult évvel mintegy 18—30 százalékkal lesz kisebb az idej zabtermés, föltéve, hogy még idejében a zab is esőt kap.

A korai tengeri nagyon különböző fejlődésű, az előfordult esőzések megjavították ugyan, mindazáltal a vetések ma is nagyobbára gyengék és elmaradtak, sok helyen még most kel csak. A második és pótvetések csak az esők után kezdettek csírázni és kelni. További eső az ország nagy részében a növényre is kívánatos.

A lucerna második hajtása az eső hatására helyenkint szép fejlődésnek indult, a hol eső nem volt, ott gyengén fejlődik. A zabos bükkönyt, csalamádét és muhart az eső többnyire szintén javította, de általában még alacsonyok.

A rét általában gyenge, anyaszéna termését az eső már jórészt sehol sem javíthatta. A közel 1/3 részzel kisebb széna-ermés összetakarítását az ország nagyobb részében elvégezték. A magasabb hegyi vidéken és a Királyhágón túl a fű kaszálását csak mos kezdték meg. A sarjú több helyütt szépen fakad.

A legelőt az utóbbi esőzés némileg javította, de többnyire csak elégtelen mértékben, úgy hogy sok helyen még mindig kopár.

A gyümölcsstermes a szárazság és férgesedés következtében több helyütt erősebben beállott hullás dacára általában még kielégítőnek ígérkezik főleg almában, szilvában és sárgabarackban.

A német mezőgazdasági tanács (Deutscher Landwirtschaftsrat) f. hó 7-i ülésében elhatározta, hogy az Ausztria-Magyarországgal kötendő új kereskedelmi szerződés tárgyalása alkalmából most a tizenkettedik órában még egyszer azt a sürgős kérelmet intézi a birodalmi kancellárhoz és a szövetségtanácskoz, hogy az *eddiggi állategészségügyi egyezményt ne újítsák meg* és az Ausztria Magyarországgal való forgalomban ép úgy, mint a többi szerződéses állammal való forgalomban az állatjárványokról szóló törvény *minden csorbitás nélkül alkalmazassék*, mert csak így lesz lehetséges a jövőben az állati járványok elleni védekezés.

Ebben a beadványban utal a Tanács arra, hogy az állatgyógyászat legkiválóbb képviselői az állati járványok sikeres leküzdésének érdekében az ilyen *egyezmény ellen* nyilatkoztak, mert nem más az, mint keresztültörése azon intézkedéseknek, melyek a birodalmi állatjárványtörvény alapján az állati járványok ellen alkalmazhatók és mert határozott ellentétben áll az az egyes államokban az állati járványok leküzdésére irányuló törvényes intézkedésekkel; továbbá mert az egyezmény megújításában a többi szerződéses állam jogtalan kedvezmény megadását láthatná, aminek hordereje be nem látható.

A német jószágállomány ma 8 milliárd márkánál nagyobb nemzeti vagyont képvisel, mintegy 5 milliárd márkányi évi értéktermeléssel; tehát olyan értékekről van szó, amelyeket a nemzet egyetlen termelési ága, sőt egyetlen iparág sem közelít meg. A német jószágállomány teljesen abban a helyzetben van, hogy

a német fogyasztást nemcsak a mostani, hanem emelkedő fejenkénti fogyasztás mellett is egészen képes kielégíteni. Erre kétségtelenül bizonyítékokkal szolgálnak a következő tények: 1. A jószágállomány számbeli növekedése; 2. az élősúly növekedése; 3. a jószágállomány gyors változtathatósága; 4. a vágási százalék emelkedése és 5. a husra és zsirra való tenyésztés emelkedése.

Meg vagyunk győződve róla, hogy a magyar kormány ezen törekvésekkel szemben minden erejével azon lesz, hogy kedvező egyezményt tudjon Németországgal létesíteni, mert hiszen valóságos csapás lenne az, ha Németországba irányuló állatkivitelünk előtt a sorompók lezáródnának.

*

Hogy a kedvezményes olasz borvámnak megszüntetése elsőrangú érdeke a magyar szőlőtermelésnek, az közismert dolog, de hogy ennek a kedvezménynek főtartása esetén a szőlőtermelésen kívül más közgazdasági érdekek is veszélyeztetnének, azt megtudjuk, olvasván a *kelet-pyrenée francia gazdasági egyesületnek* f. hó 11-én hozott következő határozatát:

Tekintettel arra, hogy az Olaszország és Ausztria-Magyarország közti kereskedelmi szerződés fülmondattott, hogy a »klauzula«, mely kedvezményes elbánást biztosított az olasz boroknak s mely teljesen ellenkezett a Franciaország részére egyezményileg kikötött legtöbb kedvezmény lényegével: megszűnt;

tekintettel arra, hogy a *roussilloni* borok egyenlő fegyverekkel való versenyzés esetén szesz-tartalmuknál és egyéb minőségüknel fogva is ép oly jelentékeny kivittl érhetnének el Ausztria-Magyarországban, mint az olasz borok;

tekintettel arra, hogy Olaszország a vámkedvezmény elérése végett minden erőfeszítést megtesz, hogy Franciaországot lemondásra bírja azon mindig hangoztatott jogáról, mely szerint a francia borok Ausztria-Magyarországban az olasz borokkal egyenlő elbánásban részesítendőek:

a kelet pyrenéi gazdasági egyesület a parlamenti képviselőkhöz fordul, hogy járjanak a kormánynál közben, nehogy Franciaország Olaszország kedvéért lemondjon azon jogáról, hogy borai ugyanolyan vámeljárásban részesíttessenek Ausztria-Magyarországban, mint az olasz olasz borok.

Ime: az olasz bornak adandó kedvezmény-nyel valószínűleg együtt járna a jövőben a francia boroknak is nyújtandó kedvezmény. Ebbe a borözönbe aztán belefűlna a magyar szőlősgazda.

*

— A dicsőszentmártoni állat- és gépkiallítás munkálatai serényen folynak, úgy, hogy — azt hisszük — minden eddigi vidéki kiállítások között ennek jósolhatunk legteljesebb sikert és legtöbb reális eredményt. A gazdák körében a kiállításnak mindkét osztálya iránt rendkívül nagy az étdeklődés. Gépgyárosainknak java része is már eddig megtette részvételi bejelentését, úgy, hogy a gépkiallítás máris majdnem olyan méretűnek ígérkezik, mint a tavalyi kolozsvári!

— A székelyföldi legelők rendezése. Tallián földművelésügyi miniszter a székelyföldi akció keretében különös gondot fordít arra, hogy a birtokosságok elhanyagolt és mármár alig használható közös legelői feljavításának. A székelyföldi kirendeltség közlegeinek vezetése mellett legujabban Udvarhelymegye öt községében: Szentegyházán, Kápolnás-Oláhfaluban, Korondon, Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron kezdették meg a közbirtokosságok a legelőjavítási munkálatokat, a miket Tallián földművelésügyi miniszter a javítások tervének és a legelők rendtartásainak szak-

közgeivel való kidolgoztatásán kívül még egyéb módon is támogat.

— Munkáslakások a Székelyföldön. Tallián Béla földművelésügyi miniszter 5000 korona összegűt folyósított legujabban. Ezt az összeget munkásházák építésére fordítják. Főleg oly helyeken fognak munkásházát építeni, a hol a birtoknélküli munkáscsaládok megtelepítése a romániai bevándorlás ellensúlyozása szempontjából szükséges.

— Terjed a sertésvész. A „*Földm. Értesítő*“ szerint a legutolsó héten ismét 103 községgel szaporodott a vésszel inficiált községek száma. Mai létszám: 929 község.

— Állami ménék osztályozása. A hivatalos lap egyik utóbbi száma közli a m. kir. földművelésügyi miniszternek valamennyi lótenyésztési bizottsághoz intézett körrendeletét a magy. kir. állami ménetelek ménanyagának osztályozása, illetve selejtezése tárgyában. A kiselejtezés és osztályozás következő sorrendben történik: Jászberényben július 12-én, Székesfehérváron július 12-én, Bábólnán július 14-én, Debrecenben július 15-én, Szatmárnémetiben július 16-án, Turiaremetén július 18-án, Paliban július 18-án. Veresen július 18-án, Nagyatádon július 19-én, Baján július 20-án, Eperjesen július 20-án, Nyitrán július 21-én, Rimaszombaton július 22-én, Nagykőrösön július 23-án, Dorozsmán július 24-én, Békéscsabán július 25-én, Désen július 29-én, Sepsi-szentgyörgyön július 31-én, Homoródon augusztus 1-én. A kiselejtezett, de tenyésztésre használható méneket eladják.

— Országos baromfi kiállítás Miskolcon. A Baromfiteyésztők Országos Egyesülete a Borsodvármegyei Gazdasági Egyesülettel ez évi október hó 1—2-án országos jellegű baromfi kiállítást és vásárt rendez Miskolcon. Borsodmegye törvényhatósága és Miskolc város rendezési költségekre és díjakra 3000 koronát szavazott meg, ezenkívül a város díjatlanul átengedte a kiállítás céljaira a népkertet, úgy, hogy a rendezőségnek mintegy 3 kat. hold terület áll rendelkezésre megfelelő fedett helyiségekkel. A cserebaromfiak kiosztásához szükséges állami baromfi-vásárlást itt is végzik.

— Lóáremelkedés. A közel jövőben a külföld érdeklődni fog lovak iránt, mert konstantinápolyi konzulátusunk f. év április havi jelentése szerint hosszas tárgyalás után sikerült a török kormánytól 1000 drb magyarországi lóra megrendelést nyerni. A lovak szállítása az ezt követő három hó alatt történik. Továbbá odesszai főkonzulátusunk jelentése szerint a katonai célokra szolgáló lovak után való kereslet következtében a lovak ára Irkutskban és az ehez közel fekvő szibériai községekben nagyon emelkedett. Az évenként tartatni szokott lókiállításokon a lovak többnyire a kormány részére vásároltatnak össze. Vegyék tehát gazdáink figyelembe ezen körülményeket, mert valószínű nagy kereslet folytán az árak emelkedésének be kell állania.

— Az állatorvos-egyesület szakülése. A »Magyar Országos Állatorvos Egyesület« dr. Ráts István főiskolai tanár elnöke alatt szakülést tartott, melyen először dr. Hutya Ferenc főiskola rektor mutatott be a szarvasmarhák vörös vérsajtjeiben előforduló élősködő véglényeket (Piroplasma bigeminum, melyek az erdőkör néven ismert s nem ritkán járványosan előforduló betegséget okozzák. Trattner Kálmán tanársegéd a rosszindulatu száj és köröm-fájás esetén a szivizomatában keletkező viaszos elfajulásra vonatkozó mikroszkópos készítményeket mutatott be. Fischer Jakab a lovak takonykórja ellen alkalmazásban levő intézkedésekről tartott előadást, melynek során kiemelte, hogy kártalanítási alap lenne létesítendő s azonkívül több rendbeli javaslatot terjesztett elő a betegség ellen irányuló védekezésre vonatkozólag. Előadását élénk vita követte, melyen számosan hozzászóltak a kérdéshez. Végül dr. Hutya Ferenc ismertette a szarvasmarhák gümőkór elleni védőoltását, melyet Behring marburgi tanár alkalmazott először. Hutya elő-

ször *Behringtől* beszerzett anyaggal oltott fiatal szarvasmarhákat, azután pedig több hónap múlva fertőzte azokat erős hatású gümőkóros ragálylyal, melynek következtében a be nem oltott borjúk elpusztultak, ellenben a beoltottak, egy kivételével, az erős fertőzést jól kiállották és a hónapok elteltével történt levágás után is csak jelentéktelen, jórészt gyógyulófélben lévő elváltozások voltak a szervekben kimutathatók. Hasonló eredményekkel jártak azok a védőoltások is, a melyeket az intézetében előállított gümős tenyészetekkel végzett. Ezek a kísérletek tehát beigazolták, hogy a védőoltások fokozzák az állatoknak ellentállását a gümőkórral szemben, s a mennyiben ez az ellenálló erő a természetes fertőzés ellen is érvényesülni fog, a védőoltások lényegesen meg fogják könnyíteni e betegség ellen irányuló védekezést.

— A len- és kendertermelés és a külföld. Jó forrásból arról értesítenek, hogy a beruházási törvényjavaslatban a len- és kendertermelés fejlesztésére történt fundáció a külföldi tőkés és vállalkozók érdeklődését is felkeltette. Len, kenderkészítő, feldolgozó telepek létesítésére több ajánlat történt. A külföldi érdeklődés valószínűleg a gazdák és vállalkozók érdeklődését is felkelti és lehetséges lesz a magyar vállalkozással e termelési ágat föllendíteni.

— Értesítés. A július decembri félév közeletével értesítjük a *gazdatiszt urakat*, hogy részökre »*Ujság*« című függetlenségi és 48-as (Kossuth-) párti napilapunkat, *egy félelvi díj beküldése esetén* 12 korona helyett *8 korona kedvezményes előfizetési díjért* küldjük meg. Az előfizetési díjakat postautalványon: »*Ujság*« *kiadóhivatala Kolossvárt, Egyetem-utca 7. sz.* c. alatt kérjük *legkésőbb július hó 5-ig* beküldeni. Tisztelettel: »*Ujság*« *szerk. és kiadóhivatala.*

— Mellékletünk az »Unikum« lóherfejtő készüléknek, mely Török Árpád gépész és Simonfi István gépgyáros találmánya és szabadalma, leírását tartalmazza.

1. *Az unikum egy különálló készülék,* a melyet bármelyik tisztító-szerkezettel bíró gőzcséplőgéphez négy csavarral hozzá lehet alkalmazni és a dob-tengely jobbfeleli végéről hatatni egy külön hozzáadott szijjkoronggal.

2. *Nem kell a gubókat kosárral hordani* a cséplőgépektől a dörzsölőgéphez és beadagolni a dobba, ez önműködőleg egy szálító csiga által történik a legnagyobb pontossággal és egyenletességgel.

3. *Meg van takarítva 5—6 embernek a munkadíja* és az áthordással járó gubópocskolás és magveszteség.

4. *Nem kell külön gépet hordozni a cséplőgép után,* a munka befejezése után kevés helyet igényel, a fenntartási költségek is csekélyek, mert a készülék két tengelye és ezek csapágái a legujabb gyűrűs-kenővel és olajfelfogókkal vannak ellátva, egyszeri kenés 2—3 napig elegendő.

5. *A dörzsölő dobnak nincs fojtókészüléke,* mégis tökéletesen dörzsöl, mert oly szerkezettel bír, hogy a beömlő gubókat a dob belsejében alkalmazott terelő-lemezek egyenletesen szétosztják a megnagyított dörzsfelülethez, hogy teljesen ki dörzsoztassék, anélkül, hogy fojtani kellene, minek következtében a dörzsölő dob könnyen jár és soha nem dugul meg.

6. *Az úgynevezett paternoster szerkezetet teljesen mellőztük,* mert a gyakorlatban a gubók emelésére nem bizonyult jónak, különösen, ha nem kellő száraz a dörzsozlendő anyag, összetömörül és megtömődik és a műveletet fennakasztja, pótolja ezt a szárnyaskerék, a dörzsölő dob végén, mely a kidörzsoült anyagot a dohból kivonja és légáramlat segítségével szállítja a töredékrosta felé alkalmazott egy különleges lemez-rostára.

7. *Kétszer annyi munkát lehet elvégezni »Unikum« fejtő készülékünkkel,* mint akármelyik jelenkori lóhere-fejtőkkel, mert a fejtőfelület tetemesen nagyobb, a cséplőgép-dob, szalmarázó és töredék-rosták felületei nagyságához arányitva, nagyobb mérvű etetéssel is a levert

gubókat kidörzsöli és a cséplőgép tisztító szerkezete el bírja választani a port és a pojtát a mag közül.

Ár ak:

4 ló erős, 4 láb széles cséplőhöz	1325 kor.
6 " " 4 1/2 " " "	1350 "
8 " " 5 " " "	1375 "
10 " " 5 1/2 " " "	1400 "

Az új találmány, melyet különben mi már ismerünk s mely a múlt ősszel igen fényes sikerrel lett Apahidán és Zsukon kipróbálva, az idén szeptember 14. és 15-én működésben újra be lesz mutatva Dicső-Szent-Mártonban, az ott tartandó állat- és gépkiallítás alkalmával.

A szász hét bírák erdőbirtoka. Julius elsején a pénzügyi és a földmívelési miniszterium kiközlöttéi megkezdik a szász hét bírák erdősegeiben a kataszteri fölmérést és a faállomány fölbecslését. Hosszú idő óta vajdó kérdés jut ezzel a megoldás elé. A szász hét bírák egyeteme öt évvel ezelőtt a Zoodt és Lotru folyók medre között elterülő erdőseget eladta egy pénzcsoporthoz, a kormány azonban az adás-vételt nem hagyta jóvá, hanem követelte, hogy mielőtt a dolog részleteinek bírálatába bocsátkoznák, terjeszsen föl a szász egyetem az erdősegre vonatkozólag részletes üzemterveket. A szász egyetem erre azzal a kérelemmel fordult a földmívelési miniszteriumhoz, hogy készíttesse el a kormány az üzemtervet, a mire a miniszterium, minthogy a vagyon jövedelme a szász egyetemé, nem vállalkozott. Időközben az erdő kihasználása a túlergett faállomány miatt egyre sürögősebbé válván, a szász egyetem nemrégiben ismét a kormányhoz fordult azzal, hogy a milliókra menő erdőseggé faállományára árverést akar hirdetni. A kormány azonban nem találta a kérvényt teljesíthetőnek s kijelentette, hogy az erdőértékesítést csak állami közegek útján való előzetes fölbecslés után engedélyezi. Ez a szász egyetem most elfogadta és a kataszteri fölmérés, továbbá a fölbecslés a jövő hónap elején veszi kezdetét.

„Az Ujság” ajándéka. A »Mikszáth Album« bő tartalmának egy kivonatát bárkinek megküldi kívánatra ingyen és bérmentve »Az Ujság« kiadóhivatala, VII, Kerepesi-út 54, — mutatoba. Ez a kivonat eredeti nagyságban bár nyomdailag gyönyörű kiállítású, mégis csak halvány vázlata annak a pazar fényvel kiállított vaskos díszműnek, mely az illusztris szerző örökbecsű visszaemlékezéseinek kívül, foglalhatja művészi alkotások produkcióinak és elsőrangú hazai művészek eredeti képeinek is, amelylyel »Az Ujság« az előfizetők kezeinek példátlan lelkesedését és szeretetét legalább részben iparkodott meghálálni.

Ujság-ajándék még soha sem idézett elő a közönségnél olyan igaz elismerést és elragadtatást, mint »Az én kortársaim« című Mikszáth-album. Erre vall az ezekre menő s napról-napra a kiadóhivatalhoz érkező buzdító, dicsérő levél, de leginkább az az örömdetes tény, hogy »Az Ujság«-hoz szegődő, »Az Ujság« zászlaja alá csoportosuló új hívek részére már nem telt a Mikszáth-album első kiadásából és így kénytelen volt »Az Ujság« politikai napilap egy második kiadást rendezni, hogy a tömegesen érkező új előfizetőkkel szemben is leróhassa szeretetének és hálójának ezt az ajándékát.

A »Mikszáth-album« második kiadása szolgáltatja nekünk a kedvező alkalmat, hogy rátereljük olvasóink figyelmét a módjára, mellyel ezt az értékes díszművet »Az Ujság« előfizetése révén teljesen díjtalanul és könnyű szerrel megszerezheti.

Főlegesen megjegyeznünk, hogy a »Mikszáth-album« második kiadása akár tartalom, akár pazar kiállítás tekintetében teljesen azonos az első kiadással és így minden új előfizetőnek, aki félve egyszerűen fizet elő »Az Ujságra«, vagy felévi kötelezettséggel akár negyedévenként, akár havonként fizet elő, módjában van az előfizetési összeg beküldése után azonnal megkapni azt a gyönyörű ajándékot, mely ékessége a könyv-

szekrénynek, vagy asztalnak, a hova kerül és lelket gyönyörködtető olvasmánya annak, a ki végig lapozza.

A »Mikszáth-album« könyvkereskedői forgalomba nem kerül és sehogy másképp meg nem szerezhető, mint »Az Ujság« független politikai napilap előfizetése révén.

Aki postautalvánnyal már most beküldi az előfizetést, július hó 1-től számítva, ha csak egy hónapra is, azzal a kötelezettséggel, hogy félévig járni fogja »Az Ujság« politikai napilapot, annak már most az előzetesi összeg beérkezése után azonnal megindítja »Az Ujság« kiadóhivatala a lapot és megküldi »Az Ujság« ajándékát, a Mikszáth-albumot. Miután így feleslegessé válik a mutatványszám-kérés, a legcélszerűbb az előfizetési összeget július hó 1-től számítva postautalvánnyal már most beküldeni, hogy a lapot és az ajándékot azonnal megindíthassák. Nyáron az egész furdóvad alatt az előfizetők kívánására a lapot bárhova utána küldik, még akkor is, ha többször változtatják tartózkodási helyüket.

»Az Ujság« független politikai napilap előfizetési ára: egy hónapra 2 k. 40 f., negyedévre 7 kor., fél évre 14 k., egész évre 28 k. Megrendelési cím: »Az Ujság« kiadóhivatala, Budapest, VII., ker., Kerepesi-út 54. szám.

— Bessemer festék (védjegy üllő) tartós vasmaz. Gazdasági üzemekben évek óta használják oly vastárgyak befestésére, a melyeket az elrozsdásodástól megóvni óhajtják, a Bessemer-festéket (védjegy üllő), mely az olímpirt valamint az olajfestékmázolatot minden tekintetben felülmúlja. A Bessemer-festék ezen jó hírneve azzal nyer igazolást, hogy nagy ellenállóképesége mellett légköri és vegyi behatással szemben, jelentékeny ruganyossággal és fedőképességgel bír és hogy miniumalapozás a Bessemer-festék alkalmazásánál mindig megtakarítható. Vasszerkezetek, vas-tetők, gerendák, oszlopok, rácsok, mezőgazdasági gépek, nem kevésbé azonban valamennyi a szabadon levő tárgyak részére Bessemer-festékünk (védjegy üllő) mint legtartósabb mázolat ajánlható. Azt hisszük, hogy ezen Lutz Ede és Társa pozsonyi festékgyárosok által gyártott festék, uradalmak, gazdaságok, földbirtokosok körében teljes érdeklődésre fog találni (1036. III.)

Magyar Jelzálog-Hitelbank
Képviselősege Kolozsvárrt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-OS ÉS 4 1/2%-OS

Záloglevélkölcsönöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50

évi törlesztéssel 4-95 százalék-, nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-25 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdőlérszati ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet

bizalmi férfiai adnak véleményét. (1001.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereségekötvények

A Nagyszebeni Földhitelintézet
törlesztéses jelzálogkölcsönöket ad

2000 K.-tól kezdő összegekben,

mely kölcsönök készpénzben fizetnek ki és 4, 4 1/2, 4 3/4 és 5% kamatláb és 3/4% kezelési díj mellett a tőketörlesztéssel együtt félévi részletekben visszafizetendők a következő feltételek alatt még pedig minden 1000 K. tőke után fizetendő:

A.	1. 10 évi törlesztésre félévenként	K. 65.01 f.
	2. 20 " " " "	K. 41.75 f.
	3. 30 " " " "	K. 31.79 f.
legkisebb kölcsön 2000 korona, kivételesen 1000 koronától fogva is.		
B.	1. 15 évi törlesztésre félévenként	K. 48.53 f.
	2. 25 " " " "	K. 36.57 f.
	3. 35 " " " "	K. 32.05 f.
legkisebb kölcsön 5000 korona.		
C.	1. 30 évi törlesztésre félévenként	K. 32.92 f.
	2. 40 1/2 évi " " " "	K. 29.69 f.
	3. 50 évi " " " "	K. 28.22 f.

D. legkisebb kölcsön 10.000 korona.
1. 50 évi törlesztésre félévenként K. 26.11 f.
legkisebb kölcsön 30.000 korona.
Az ötven évi kölcsönök, csak földbirtokokra adhatnak, a többiek nagyobb vidéki városokban házakra is megelőző helyszíni szemle után.
Kölcsönfolyamodványok az alulírottához benyújthatók, ki minden bővebb felvilágosítást is készséggel ad:

Erdélyi erdő-faanyag és bányagynökség.
Gombos Benő Kolozsvár, malom-u. 16. sz.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Alapítványok:	Korm. hozzáj. elemi ágazatban	400.000.— K.
	Alapítók	1.270.000.— "
	élet	200.000.— "
Tartalékok	"	255.200.02 "
		Összesen: 2.125.200.08 K.
1901. évi fölösleg		90.349.— K.
1902. " "		59.782.36 "
1903. " "		109.331.78 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

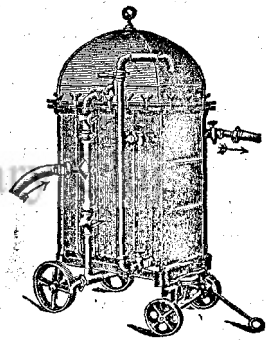
Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

az igazgatóság.

Seitz-féle asbesth-szűrő

mindenféle nagyságban

Seitz-féle motor-szivattyuk,

Seitz-féle

kézi-szivattyu,

szállít próbára:

SEITZ THEO,

BÉCS I., Wollzeile 16.

pínczegazdasági gépgyára.

Telefon szám: 2797. 1281

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Rozsdairtó

(Antrist) legtartósabb és a rozsdaképződést tökéletesen meggátló fekete festék vasneműek stb. részére.

Tüzpáncél

(Flamentod) tűz és minden időjárás ellen védő festék, legtükrösebb övszer faalkatré. szék gyuladása és rohadása ellen 1343. II.

Ajánljuk továbbá

amerikai hengerolaj és szilárd gépzsír-különlegességeinket,

utóbbi Tovoto- és Stauffer-szelencékhez

KIND és HERGLOTZ

vegyészeti gyár főkja

Budapest, V., Visegrádi-utca 4. szám.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLozsvárrt

Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzálog és váltókölcsönöket nyújt és **BETÉTRE 5 SZÁZALEK KAMATOT AD.**

A LAPPELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozódásokra (felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.)

Ezen rovatban minden 20 cm., vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Különfélék.

Előnyös feltételekkel
végzett és 17 évig tapasztalt gazdatiszt keres 500—2000 holdas birtokot fix adminisztrációra vagy 2—300 holdas, lehetőleg városhoz közeli jó birtokot haszonbérbe, 1904. őszére. Cím a kiadóhivatalba. 1322.

● **Gazdatiszti** ●
● **állást keres,** ●
avagy szőlőkezelőt egy 37 éves, nős, családós gyakorlatilag képzett gazdatiszt. Szőlészeti és borászati téren szakképzett, új szőlők beállítását, oltványkezelést elvállal. Állattenyésztés, tehenészet, tejkezelésben teljes jártassággal bíró, kitűnő bizonyítvánnyal rendelkezik; igényei szerények. Állását akár azonnal, akár ősszel elfoglalhatja. Cím az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület titkári hivatalánál F. K. címen megtudható.

CIMBALOM

részletre is olcsón kapható.

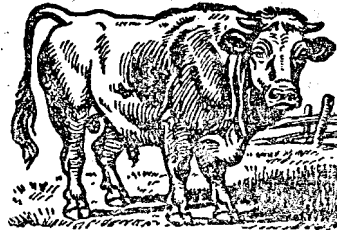
Melyről nagy képes árjegyzéket bérmentve küld

Varga Pál

cimbalomgyártó, Makó, saját házából.

Cimbalmozni a leg-rább megtanulható az öntanulási, saját kiadásomban megjelent, cimbalomiskolából, melynek ára 4 kor. helyben, utánvétellel 70 fillérről több. A megrendelő saját keze írása szükséges. VARGA PÁL cimbalomgyártó. 1182

„Grand prix“-vel kitüntetve az 1900. évi párisi világiállításán.

KWIZDA korneuburgi marhatáppora.

Étvágygerjesztő szer LOVAK, SZARVASMARHÁK és JUHOK részére.

50 év óta alkalmaztatik a legtöbb istállóban étvágy hiánya, rossz emésztés esetén, a tej megjavítására, a tehenek tejszolgáltatásának szaporítására.

Ára dobozonként 1:40 kor., féldobozonként 70 fillér.

Igazi csak az itt látható védjeggyel.

Ábrákkal ellátott árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár:

Kwizda Ferencz János

cs. és kir. osztrák-magyar, rom. kir. és bulg. fej. udvari szállító, kerületi gyógyszerész, KORNEUBURGBAN, Bécs mellett.

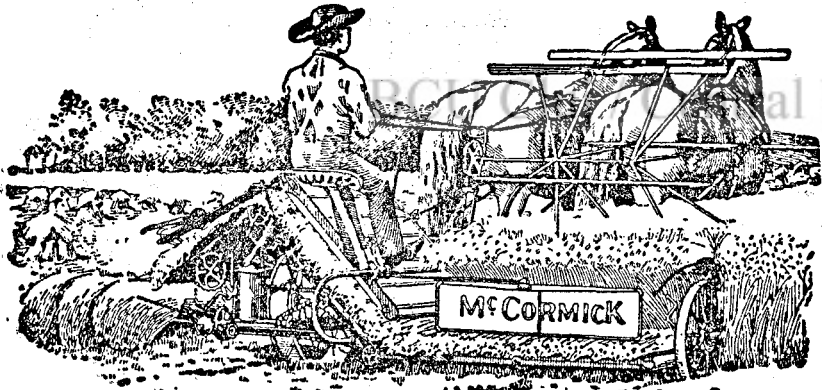
1291. II

Mc. Cormick Harvesting Machine Company.

(Chicagói aratógépgyár.)

KNECHT J. E., igazgató.

BUDAPEST, V., Váci-út 30.

Gyártmányok: Kévekötogető, „DAISY“ marokrakó aratógép, fűkaszalógép, szénagyűjtő gereblye és „MANILA“ kévekötofonal gyártmányai.

Évi gyártmány 362.000 gép.

Katalogusok ingyen és bérmentve.

Vezérképviselő: HIRSCHFELD KÁROLY Kolozsvárt.

1097

Óriási megtakarítás!

78%-kal olcsóbb, mint a manillazsinog,
85%-kal olcsóbb, mint a zsupszalmakötél és
97%-kal olcsóbb, mint a gabonaszalmakötél, mit prospectusomban számításokkal bizonyított.

Mintákkal és prospectussal készséggel szolgálók.

Árak 1000 darabonként koronában.

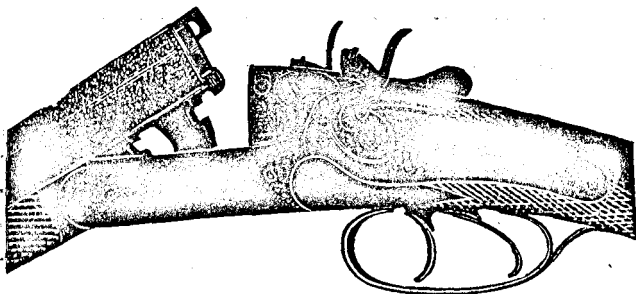
		Ab Palánka	
		□ fás-kával	○ fás-kával
1 szám	130 cm. hosszú	14.—	15.—
*1	140 " "	13.—	14.—
*1A	150 " "	12.50	13.50
2	140 " "	11.—	12.—
*2	130 " "	10.—	11.—
*2	110 " "	9.—	10.—
3	120 " "	8.—	9.—
3A	110 " "	7.—	8.—

A * jelöltek csak megrendelésre készülnek.

A kévekötelek közül egy-egy 5 kilós próbacsomagot is küldök.

Az 1. és 2. számú kévekötelek mindennemű gabona bekötésére valók. Kukoriczászár bekötéséhez a 2. számú 110 cm. hosszú ajánlom. Repcze, maghere, maglen, magrépa és effélék bekötéséhez pedig a 3. és 4-A számú kötők is teljesen megfelelők.

1346.

Egyedüli FERLACHI gyártmány,

mely a bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el.

Aranyérem Páris 1900. — 46 remekelés.

Ogris Márcus 1323

fegyvergyár és (prácios) puskamiéves

FERLACH (KARINTHIA) szállít elsőrangú bármily rendszerű vadász- és czellővő-fegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben. Különlegesség nagyon könnyű DRILLING-fegyverekben. Súlyuk 2-8— kilogramm.

Ujdonság: Browning-féle automatikus serét ismétlő fegyver 225 korona gyári árban.

Magyar árjegyzék kívánatra bérmentve.

Levelezés magyar!

Levelezés magyar

Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök

az országszerte elsőhelyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

„Eredeti Kalmár-rosták“ és terménytisztító gépek. Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ez időszerint 15-féle különböző szerkezetben a gazda minden követelményének legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtó erőre alkalmazva. — Ez évi ujdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk.

Kalmár Zs. és Társa különleges terménytisztító gépgyára

Telefon 69. szám. — Sürgőnyezim: Kalmár-rostagyár.

Hódmező-Vásárhelyen.

1274

AZ
ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ
ERDÉLYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

KOLOZSVÁR, Szentegyház-utca 2.

Sürgönczim: Kereskedelmi Társaság. — Telefonszám 311.

Legolcsóbb és legmegbízhatóbb beszerzési forrás mindennemű mezőgazdasági-gépek, talajművelő eszközök és szükségleti cikkekre, u. m. műtrágya, vetőmagvak, gépolaj s zsíradékok, kocsikenőcs, hajtószíjak, juta és lenzsákok, vízmentes ponyvák, stb. Ajánlunk t. cz. gazdaközönségünknek az Erdélyi Gazdasági Egylet felügyelete alatt arankamentesített és a Kolozsvári M. K. Állami Vetőmagvizsgáló Állomás által olomzárolt legjobb

Háromszéki löhere- és magyar luczerna magvakát,

valamint mindennemű fűmagvakat és eredeti oberndorfi répmagvakat, továbbá Erdélyben eredeti rigai mag után először termelt kítőnö lenmagot, bal-tacziint, székely tengerit, hanna árpát, duppani zabot és egy nagyon bőven termő svéd zab-különlegességet a legjutányosabb árak mellett. — Felkérjük az erdélyrészi állattenyésztő birtokos gazdákat, hogy eladó haszonállataik (igás ökör, tinó, borju, sertés, stb.) minőségét és mennyiségét hozzánk sürgősen bejelenteni sziveskedjenek, mivel a Királyhágón tuli uradalmak részéről a vételre rendkívül sok megbízás érkezett.

Kívánatra minták s árjegyzékek ingyen s bérmentve!

1010

GRAEPEL HUGÓ-féle szabadalmazott törekrosta.

GRAEPEL HUGÓ-féle szab. gabona és löhere cséplőgépek 2 dobbal. Malombérendezések, Olajmalmok, Konkolyválasztógépek és rostalemezek kaphatók: 1066

Graepel Hugó gép- és rostalemezgyár,
malomépítészet BUDAPEST, V., Váci-út 40—46.

A
Budapesti Takarékpénztár

Résztvénytőke: **K 10.000.000** és Országos Zálogkölcson részvénytársaság váltóüzlete. **BUDAPEST,** VI., Andrassy-út 5. saját házában.

Vesz és elad mindennemű értékpapirokat és azokra legelőnyösebb feltételek mellett kölcsönt nyújt.

Beható és lelkiismeretes információkat ad különösen tőkebefektetésre alkalmas részvényekről költségmentesen.

Sürgönczim: **TERÉZIA Budapest.** 1343. I.

Thomassalak

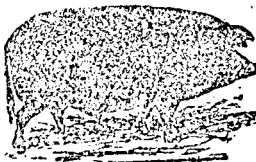
a legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya az összes kalászosok és kapások alá, valamint a rétekre. Hatása épen oly gyors, de tartósabb, mint a szuperfoszfáté. Ezen kítőnö műtrágyát úgy a foszforsav, mint a czitromsavban oldhatóság és porfinomság szavatolása mellett pontosan és lelkiismeretesen szállítja

KALMÁR VILMOS Budapest, VI., Teréz-körút 3.

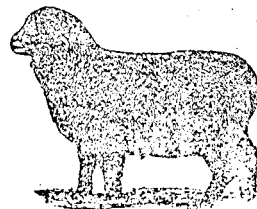
a Thomassalak-gyárak, Berlin magyarországi vezérképviselője a magyar korona országainak területén Óvakodjunk a hamisításoktól és csakis **Csillag védjeggyel** ellátott zsákokat vegyünk át Minden zsák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva!

Cickekert
mindennemű nyomtatványhoz
szép és tisztálhívítéletben
pontosan és olcsón
Készít: **Fischer János**
Hírdetőkészítő-Állomás
Budapest
VII. Kossuth-Lajos-utca 5. szám.
Videki utca rendezéseket pontosan és
szíveskedve készítenek.

Hirdetmény.

Eladó Gróf Bánffy György úr ő exellentiaja zentelki gazdaságában 200 darab tenyészképes havasi raczkafaj fehér (többnyire suták) 1 és fél, 2 és fél, 3 és fél éves prima kos. — Eladó továbbá ő exellentiaja bonczhidai gazdaságában 12 darab 1 és fél éves és 6 darab 2—3 éves tiszta mangalicza faj tenyészképes kan-sertés.

Érdeklődőket kérjük, hogy szó- vagy levélbeli megkereséseiket folyó évi július hó 15-éig, a kosokra nézve Hegyely Endre tisztartóhoz Zentelkére (u. p. és vasut Bánffy-Hunyad), a kanokra nézve Vajna István tisztartóhoz Bonczhidára (posta és vasuti állomás ugyanott) küldjék.

1315